

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékire: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre ——— 3.—	Negyedévre ——— 2.60
Félévre ——— 6.—	Félévre ——— 7.—
Egész évre ——— 12.—	Egész évre ——— 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

A királyi udvartartás.

Budapest, július 9.

A képviselőház a mai napon megkezdte azon való tanácskozását, hogy fölemelje-e a magyar királyi udvartartás költségeit csekély két millió koronával, vagy pedig ne emelje. A magyar királyi udvartartás költségeit? Hát van ilyen is? És ha van, mutassa meg nekünk maga, hogy hol van? Mutassa meg nekünk maga gróf Tisza István miniszterelnök. Azt tudjuk, hogy Mátyás és Nagy Lajos királyainknak volt magyar királyi udvartartásuk Visegrádon is. De a visegrádi királyi palota összedőlt s romjai között most nem fejedelmi urak, hanem baglyok tanyáznak. Azt is tudjuk, hogy Budán van egy királyi palota, amelynek újjáépítésére csak nemrégiben hozott ez a nemzet óriási áldozatokat. De ebben a palotában magyar királyi udvartartás nincs. Nagy része elhagyott az esztendő nagyobb felén keresztül s a magyar király palotájában nem találzunk mást, mint német lakájt. Azaz igazítsuk ki magunkat. Egy idő óta ott lakik e palotában a mi magyar királyi hercegünk daliás magyar fia, József Ágost királyi herceg családjával. Ő vitt magával magyar érzéseket az óriási palota érzéketlen kövei közé. De azért még ott Buda várában nincs magyar királyi udvartartás. Hiszen a magyar király még az év kötelező felében sem lakik magyarjai közt, hanem mint osztrák császár székel Bécsnek városában az esztendő legnagyobb részében. És hol vannak a többi királyi hercegek, akik az általunk ma is fizetett udvartartási költségekből szintén részesednek? Buda várában csak olykor látni őket, valamelyes sátoros ünnepeken. Hol van a fény, mely a királyi udvartartásokból kell, hogy állandóan kiáradjon, jótékony melegével árasztván el a hűséges alattvalók lelkeit. A budai várban nagyon ritkán látjuk ennek megcsillámlását. És hol van az akarat, hogy amit mi az udvartartás költségeire adunk, az itt is költessék el közöttünk? Jussan abból az öt megillető rész a magyar iparnak és kereskedelemnek is. Sajnos, ezt az akaratot sem fedeztük fel eddig sehol. Magyar királyi udvartartás tehát a maga valóságában nincs. Minek adjunk tehát mi pénzt, több pénzt, több áldozatot annak költségeire, ami nekünk nem létezik? Mert, hogy a mi pénzünkön annak a bécsi Burgnak fényét emeljük, ahol a magyar nemzeti érdekeink ellen évszázadok óta a hurkokat szövöge-

tik, attól a mi gondolatvilágunk visszaretten.

Gróf Tisza István miniszterelnök azt magyarázza, hogy az az udvartartási költségvetési többlet, amit most a magyar nemzettől kérnek, az tulajdonképpen nem is költségemelkedés, azt azelőtt is megadtuk más címek alatt. Azután meg azt, hogy az általános szükséglet emelkedésével — mikor a fizetésjavítás ugyis az egész vonalon megindult — javítani kell a legmagasabb udvari méltóságok, meg főhercegek anyagi helyzetén is, de javítani kell a szegény, koplaló udvari lakájokon is. Hát min ezt mind nem keressük, nem feszegetjük. És nem feszegetjük azt sem, hogy Közép-Európa egyetlen uralkodójának nincs akkora udvartartási költsége, civillistája, mint a miénknek. Hogy ez így van, arra még némileg büszkének is vagyunk. És arról sincs szó, hogy ezt az újabban kért két millió koronát az udvartartásra meg ne adjuk. Megadjuk magyar szívünknek hűséges lelkesedésével, csak legyen valóságosan magyar királyi udvartartás, amelynek környezetében éljen legalább az esztendő egyik felében a magyar király. És ebben a magyar királyi udvartartásban csendüljön meg a mi nemzeti nyelvünk, a magyar szó és a felett az udvartartás felett ne az osztrák fekete-sárga, hanem a piros-fehér-zöld magyar zászló lobogjon s ne a kétféjű sas, hanem a magyar dicsőség jelképe, szárnyas fejedelme, a Turul madár lebegjen.

Az a határozati javaslat, amit gróf Apponyi Albert a nemzeti párt nevében ma az udvartartás költségeinek tárgyalása alkalmával benyújtott, ugyanezt célozza. Az alattvalói hódolat tiszteletteljes hűségével kéressék fel a magyar király, hogy teremtsen meg a magyar királyi udvartartást annak minden nemzeti attribútumával együtt s akkor készek vagyunk még ha kell nagyobb áldozatokra is. Kérdezzük, hogy van-e ebben az országban magyar ember, aki nem ezt akarná? És hogyha van, akkor az nem magyar ember többé. Gróf Apponyi Albert határozati javaslata a nemzet lelke dobogásának sóhajtása s aki elzárja az elöl az utat, hogy az a királyhoz ne juthasson, az legácsolja ennek a nemzetnek érzéseit. Az lehet egy ránk nézve idegen hatalomnak végrehajtó eszköze, azé az idegen hatalomé, mely a cloy-i hadiparancsot sugalmazta, hogy a hadsereg magyar részében a magyar vezényszó nem érvényesülhet *soha*, de bármit hordjon az ajkán, a mi

magyar nemzeti törekvéseinknek nem barátja, hanem közöttünk élő, belső és veszedelmes ellensége.

Fényt adni a magyar király koronájának, ragyogót, hatalmasat, hogy ragyogásával betündökölje a félvilágot, ez mindnyájunk óhajtása magyaroké, de hogy ezt a fényt átsempeszszék innét az osztrák császári koronára, a mi nemzeti érdekeinket csipdeső kétféjű sas szárnyára, ahhoz magyar ember hozzá nem járulhat, ahhoz anyagi segítséget nem adhat — *soha!*

Budapest, július 9.

A képviselőház július 11-én hétfőn délelőtt 10 órakor ülést tart, melynek napirendjére a civillista felemeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalása van kitűzve. Szólásra mintegy negyvenen vannak feljegyezve az ellenzék részéről és ezek közül hétfőn báró Bánffy Dezső, Okolicsányi László és Simonyi-Semadam Sándorra kerül a sor.

Apponyi és a civillista. A képviselőház ma kezdte meg a civillista tárgyalását. Az első felszólaló a vitában Tisza István gróf miniszterelnök volt, a Kossuth-párt hivatalos szónoka pedig Rákosi Viktor. Noha mindkét beszéd elég érdekes volt, a miniszterelnök objektív hangjánál, Rákosié pedig költői szépségénél fogva, azért egyik sem határozta meg azt a nézőpontot, amelyből ki kell domborodnia az egész vitának. Az egyedül helyes keretet, a vita igazi medrét Apponyi Albert gróf jelölte meg, aki mai hatalmas és fenséges szépségű beszédével, mintegy szövétnek világította meg minden objektumokat és tendenciákat, melyeknek vezérfonálként kell végig vonulni e fényes keretű és kényes kérdésben. Aki politikai szenzációt várt a mai beszédétől, azon értelemben, hogy Apponyi kritika alá veszi a király személyét és uralkodását, — azt óriási csalódás érte. Mert Apponyi az ő fenséges és ideális egyéniségével megmaradt azon a közigazgatási és nemzeti téren, amelyen sok a hiányosság, sok az érzékenység s mindakettőt csakis olyan politikus és gondolkodó fő tudja összehangzásba hozni, mint Apponyi Albert.

A legnagyobb lojalitással hajtotta meg zászlaját Apponyi a király személye előtt, aki ő előtte, mint a legpuritánabb férfiú áll, aki életének javát munkába töltötte el. S igen helyesen — s ez a meghatározás e javaslat körül a legigazabb is — a civillista emelése semmiféle összefüggésben nincs a fejedelem személyével. mert az udvartartás pusztán az állam presztízsének a kifejezése. De ezen állami kifejezésnek oly megkapónak, a fantáziára oly hatásának kell lenni, hogy amikor fényt szór a fejedelem köré, az egyszermind dicsőségét és fényét ragyogja az illető államnak is. Sajnos, az igazság teljesen Apponyi mellett szól, nálunk a magyar udvartartásban nem fény, csak árnyak vannak. Nekünk csak képzeletben van udvartartásunk, a valóságban pedig — itt a székvárosban, csak az osztrák császár udvara szokott megjelenni s rendszeren a magyar korona fénye elhomályosul az osztrák császári korona fényétől. S mindez mindaddig így lesz, míg koronás királyunk nemcsak

fiktív, de a maga valójában s minden vonatkozásában is meg nem teremti az igazi magyar udvartartást. Apponyi nem fogadta el a javaslatot, hanem ahelyett indítványozta, vegyék azt le a napirendről s helyette intézzen a Ház a királyhoz feliratot, melyben az udvartartás tekintetében körvonalozza és részletezza a magyar nemzet óhaját.

Valahányszor Apponyi felszólal a Házban, a parlamenti vitaközösnek mindig kimagasló ünneppalja van. Ezek az ünneppalok ma nagy sikerekben egygyel szaporodtak. Az osztatlan áhitatos figyelem és érdeklődés kísérte és leste minden szavát s nem maradt a hallgatók között senkisé, aki a beszéd minden szavában nem találta volna fel az igazságot s ne érezte volna abban a magyar nemzet vágyát és óhaját. Bár ha ott is így fognák azt fel, hová oly nagy reményekkel tekint fel ez a szegény magyar nép.

A jövő évi költségvetés előkészítése. Lukács László pénzügyminiszter, mint a Budapesti Levelező értesül, átiratot intézett valamennyi tárca-miniszterhez, melyben felkéri a tárcák vezetőit, hogy a jövő évi költségvetési előirányzatot minél előbb állítsák össze, úgy, hogy ez még ebben a hónapban áttehető legyen. Ez intézkedés következtében az összes miniszteriumokban most van folyamatban a költségvetési előirányzat tárgyalása s a munkálat már annyira előrehaladt, hogy a minisztertanács már augusztus hó elején tárgyalhatja a jövő évi előirányzatot, amely így még augusztusban előzetes szentesítés végett a korona elé lesz terjeszhető.

A hadügyi kormány tervei. Bécsből jelentik A kormány őszkor a birodalmi tanács elé fogja terjeszteni az új véderőjavaslatot. A szakminiszterek most foglalkoznak ezzel a kérdéssel és a közös hadügyi miniszterium legközelebb várja az erre vonatkozó tárgyalás befejezését. A magyar kormányval már csak lényegtelen differenciák vannak, amelyeket valószínűleg már legközelebb el fognak intézni. Az új katonai büntető perrendtartás dolgában is már legközelebb várják a megegyezést és a közös hadügyi miniszterium most várja a magyar kormány döntését a magyar nyelvnek a katonai büntető eljárásnál való alkalmazására vonatkozólag tett javaslatá dól-gában. Az új gyorsan tüzelő ágyúval folyó kísérleteket még ebben a hónapban befejezik, úgy, hogy az arzenálban haladéktalanul megkezdhetik az ágyu-csővek készítését. Az új ágyúk bizonyos alkatrészeinek gyártása dolgában a közös hadügyi miniszterium pályázatot fog kiírni.

Krónika.

A civillista.

Budapest, július 9.

A magyar politikai világ figyelmét ezidőszerte teljesen az udvartartás költségeinek emeléséről szóló javaslattal foglalkozó parlamenti vita köti le. Az este az összes pártkörökben nagy számmal gyűltek össze a képviselők. A szabadelvű pártban helyeselték gróf Tisza István miniszterelnöknek azt a tegnapi indítványát, hogy a képviselőház tanácskozási ideje a civillista javaslat tárgyalása tartamára is tolassék ki délután három óráig. Az ellenzéki pártkörökben a küzdelemre való készülődések folytak. Tegnap este a *nemzeti párt* összes Budapesti tartózkodó tagjai megjelentek a párt Hungária szállóbeli helyiségében, ahol nem volt ugyan formaszertint értekezlet, de beható tanácskozás folyt a tekintetben, hogy a párt milyen magatartást tanúsítson a civillista tárgyalásánál és hogy kik vegyenek részt a vitában. Nagy helyesléssel járultak hozzá gróf Apponyi Albert határozati javaslatához, melyet már lapunk előző számában közöltünk s melyet Wittmann János is aláírt, aki még pártönkivüli állásából tudvalevőleg nem lépett vissza a nemzeti pártba. A függetlenségi Kossuth-párt körében is sokan voltak jelen az est folyamán s élénk volt a harci kedv, ha csak az le nem lohad a közeli napokban, mint e pártnál az utóbbi időben szokásos. A vitához már tegnap huszonnégyen iratkoztak fel szólásra, még pedig a függetlenségi pártból *Rakosi* Vik-

tor, *Rátkey* László, *Mezőssy* Béla, *Barabás* Béla, *Nessi* Pál, *Endrey* Gyula, *Gaál* Sándor, *Sebess* Dénes, *Vertán* Endre, *Thaly* Ferenc, *Szalay* László, *Kapotsffy* Jenő, *Polónyi* Géza, *Szatmári* Mór, *Bakonyi* Samu, *Bizony* Ákos, *Veress* József, a nemzeti pártból gróf *Apponyi* Albert, az új-pártból *Hock* János, az Ugronék közül a vezér és *Okolicsányi* László, a néppártból *Simonyi-Semadam* Sándor, a pártönkivüliek közül *Eötvös* Károly és *Lengyel* Zoltán.

A feliratkozottak közül ma már — mint országgyűlési tudósításunkban olvasható — *Rakosi* Viktor és gróf *Apponyi* Albert beszéltek. A felszólaló képviselők számát azonban a fentebbi nevek még nem merítették ki, úgy hogy legalább negyven beszédre számíthatunk. A vita így legalább is elhúzódik július 20—25-ikéig, azután kezdődik az egyes tárcák költségvetésének tárgyalása, úgy hogy a parlamenti vakációnak ismét jó hosszú időre fűtyültek.

A magyar nyelv a katonai oktatásban.

A közös hadügyi miniszter tegnap rendeletet adott ki, amelyben szabályozza a hadapródiskolák tantervét, különös tekintettel Magyarországra. Hát ebben a szabályozásban nemzeti szempontból nem nagy örömmünk telhetik. A Magyarországra vonatkozó *különös tekintet* a rendelet következő részéből domborodik ki:

A legközelebbi tanév kezdetével a katonai reáliskolákban és hadapródiskolákban a tantervben változások állanak be azért, hogy a *monarchiában használatos nyelvek tanulása szélesebb alapokra lesz helyezendő* és a Magyarországon és Horvátországban levő intézetekben nagyobb számú tantárgyak magyar, illetőleg horvát nyelven lesznek előadandók. Erre vonatkozóan a következő intézkedések rendelkeznek el: A Kassai és kamenici hadapródiskolákban, amelyekben *«más, mint az eddig tanított nemzeti nyelv hozatik be»*, ez csak az első három évfolyamban tanítatik. A strassi katonai alreáliskolában csak az első évfolyamban kezdődik a horvát nyelv tanítása, a magasabb évfolyamokban a tanítás a magyar nyelvben folytatódik. Ugyanez áll a fishchauer katonai alreáliskolára a *lengyel nyelv tekintetében*.

A rendelet e reánk vonatkozó részét olvasva az az impressziók, hogy azt a hadügyi miniszter ur a monarchiában lakó néptörzsekről való ismeretes felfogása szerint szerkesztette meg, különös tekintettel a magyar néptörzsrre. A rendelet különben intézkedik arról is, hogy a lovassági és a tüzérségi hadapródiskolákban a magyarországi növendékek részére — kivéve a horvátokat — párhuzamos osztályokat állítsanak fel. Ezek *Pitreich* ur intézkedéseiben a mi nemzeti vívmányaink. Ezentúl a hadapród iskolákban tehát *más nemzeti* nyelven is fognak előadást tartani, nemcsak az osztrák hivatalos német nyelven. Így csehül, lengyelül és még magyarul is. «A monarchiában használatos nyelvek szélesebb alapot helyeztetnek.» Ezek közt természetesen a magyar nyelv is. Arról azonban jó volna, ha a magyar kormány felvilágosítaná *Pitreich* urat, hogy a magyar nyelv nem csupán használati nyelv a monarchiában, hanem a magyar államnak és a magyar királynak is hivatalos nyelve.

Bánffy készülődése.

Amíg báró Bánffy Dezső a képviselőházban első ellenzéki felszólalásánál is kudarcot aratott, addig a Bánffy-párt a vidéken, különösen Erdélyben és az Erdélyvel határos megyékben erősen szervezkedik a bekövetkező választásokra. Kolozsvárról érkező hírek szerint Bánffy addig a következő kerületekben szándékozik jelölteket állítani: Kolozsvár hét kerületében, Kolozson, Tekén, Torockón, Magyar-Igenben, Nagyenyeden, Csik-Szent-Mártonban, Csik-Karcfalván, *Kézdivásárhelyen*, Nagy-Ajtán, Ilyefalván, Déván, Szászvárosban, Hátszegen, D.-Szt.-Mártonban, *Akosfalván*, *Diósadon*, Szilágy-Csehben, Deesen, M.-Láposon, Nagy-Iklódon, Maros-Ludason, Oklándon, Székely-Keresztúron, Berecken, Abrudbányán. Szamos-Ujvárt, Székben. A dült betűkkel szedett kerületek jelenleg Kossuth-pártiak, Csik-Szent-Márton pedig máris Bánffy-párti. A többi kerüle-

tek szabadelvű pártiak. Ezek ellen fordul most Bánffy és nem kiméli Hegedüs Sándort és báró Feilitzsch Arthurt Kolozsvárott és Lukács Lászlót sem Abrudbányán. Zentán is lent jártak az Uj-párt érdekében *Hock* János és *Óváry* Ferenc, itt azonban nem igen találtak hívekre, akik *Bartha* Miklós megbuktatására vállalkoztak volna.

Báró Bánffy Dezsővel foglalkozik most a bécsi félhivatalos sajtónak az a része is, amely az osztrák kormány és a közös kormánykörök nézeteit szokta tolmácsolni. A bécsi *Pol. Korr.* a többek közt a következőket írja Bánffyról:

Báró *Bánffy* már most, mint ellenzéki politikus, is bukott ember, nem azért, mert az önálló vámtérületet bírdeti, mert hiszen a szélsőbal ezt már harminchétt esztendő óta teszi, legujabban pedig bizonyos fentartással gróf Apponyi Albert is hirdeti; báró Bánffy Dezső inkább azért bukott ember, mert ma már az ő lelkes választói és három hive a parlamentben kénytelenek belátni, hogy báró *Bánffynak nincsen tisztult politikai meggyőződése*, enélkül pedig egyetlen államférfiu sem képes akár a kormányban, akár az ellenzéken erkölcsi erőt kifejteni és politikai programot, ha nem is diadalmasan, de legalább erőteljesen képviselni. Az az állítás, hogy Bánffy az önálló vámtérületet előkészítette, gróf Tisza miniszterelnök előadása szerint *politikai hazugság*, vagy a legjobb esetben, ahogyan gróf Tisza magát tulságos kimélettel kifejezte, *autoszugesztio* báró Bánffy részéről, akinek ilyen sarkalatos kérdésekben nincsen meggyőződésem alapuló programja; az ilyen ember tetszetős és ámitó jelszavakkal folytathatja ugyan játékát, de nem nyerhet szilárd alapot lába alatt. Báró Bánffynak hirtelen megváltozása legfőljebb mint lelki talány és mint a politikai patológia jelensége érdekes, de nemsokára napirendre fognak térni Bánffy fölött.

A tisztviselői kar eladósodása.

Budapest, július 9.

A képviselőház egyik közelebbi ülésén szóba került a tisztviselői kar eladósodásának kérdése és az egyik szónok azt kívánta, hogy a kormány ezen az elszomorító, sőt mondjuk: aggasztó helyzeten segítsen, vagy legalább is találjon alkalmas eszközöket, módozoakat a baj gyökeres orvoslására.

Gróf Tisza István a felvetett kérdésre válaszolt. És elismerjük, hogy rokonszenvesen, sőt mondhatnók: eléggé biztató jóindulattal igyekezett a kérdést a kormányelnöki székből megvilágítani, de csak általánosságban. Csak olyan odatett silhouette-szerűmokkal rajzolta meg a maga részéről ezt a szomorú képet, amelyet általánosan mindenki ismer, azonban újat semmi esetre sem mondott, sőt még elfogadható támpontot sem nyújtott a kérdés rendezésére.

Igyekezni fogunk a kérdést megvilágítani abban a reményben, hogy az ilyen rákfenés bajnak alapos kiirtását nem fogja a kormányelnök ad graeces kalendas elodázni s igyekezni fog az orvoslást fenn nem tartani az — utódjának.

A tisztviselő, hivatalnok eladósodik vagy önhibájából, vagy attól függetlenül, a kényszerhelyzet elviselhetetlen nyomása alatt. Az a százalék azonban, amelynek hibául lehet felírni az eladósodást, tudvalevőleg oly csekély, hogy égbekelő hanyagság volna patópáloskodni az érdemesek s a nem hibásnak tulnyomó sokasága vagy tömege rovására.

Minálunk a létminium biztosítva nincsen. Sem abból a szempontból, hogy valaki, akár megfelelő végzettséggel, akár életkora akár munkakönyve mellett olyan javadalmazásban részesülne, amely élet ezernyi változatai között. Arról, hogy egy, a fővárosban élő hivatalnok, vagy tisztviselő mennyiből élhet meg, ne is szóljunk. Drága a lakások bére, drága a hus, a kenyér, a tojás, általában az élelem és a lakás. Ha pedig ez a két körülmény is súlyosan esik latba, mi marad a ruházatra, fűtésre, világításra? Hát ott, ahol a családkról van szó? Mi jut az orvosnak, gyógyszerésznek? Hát mit itt hibáztatni? A szórakozásról, amelyre bizonyos mértékben a test és a lélek felüdítésére szükség van, mi sem jut. Vegyük hozzá a baleseteket, sorscsapásokat. Egy halálozás, egy betegség, az élelmiszerek fokozott, aránytalan drágulása magával hozza a vagyoni pusztulás rémét.

A tisztviselő, hivatalnok mindig ugyanabban

a keretben kell, hogy mozogjon. Ha meleg van, ha hideg van, ha szaporodik a család, ha elhal valaki a családból, ha drágul az élelmiszer, a lakás: a tisztviselő, a hivatalnok nem kap több fizetést. Honnan pótolja a hiányokat? Esetleg van mellékfoglalkozása, ami azonban nem menti meg a nyomortól. Kénytelen adósságot csinálni. A szegény hivatalnok pedig nem mehet az osztrák-magyar bankhoz, vagy a hazai takarékpénztárhoz, ahol kevés pénzt adnának s ahol kevés pénz — nem adnak. Nagy és szolid pénzintézetek kiskészítenciákkal nem érintkeznek. Elmegy tehát a hivatalnok az uzsorás szövetkezetekhez. S ha egyszer a karmaik közé kerül, a drága, rossz törvényileg védett uzsorapénztől élte fogytáig koldul.

A tisztviselő készpénzen egyszerre nem vásárolhat. Vesz részletre. Ezzel pedig tönkre teszi magát és családját. A részletűzlet valóságos fojtogató polypja a szegény, szerény fizetésű hivatalnoknak. Abból sem lábál ki soha. Mert részletre ma mindent adnak: butort, ruhát, ékszert, fehérműt, minden elképzelhető. A részletűzlettel foglalkozók csaknem a hivatalnokok után hajigálják az áruikat, amely drága s talán nem is mindig jó. És ha a hivatalnok a koronaszövetkezeteknél, vagy a részletáruüzletben néhány részletet elmulaszt, mert kellett a pénz másra, vagy gyógyszerre, vagy egyébre, jön a fiskális intőlevele és a per. Ebből sem lábál ki soha. Amikor pedig a családfő elhal, utána marad egy csomó adósság és néhány elnyűt butor, meg a siralmas özvegy a fel nem nevelt gyermekekkel. Mert az anyagi gondokkal küzdő tisztviselő, hivatalnok nem éri el erőben s egészségben azt a kort, mint a katonatisztek. Időnek előtte elenyved, megöri az egészségét, görbülve az íróasztal előtt és öszülve a gondoktól. A hivatalnokot mi sem védi. A katonatisztnak a kardbajtja valóságos tőke, amely megmenti őt sokféle bajtól. Ha a munkások, iparosok sztrájkolnak, vagy kartellre lépnek, az árát a szegény hivatalnok, mint a fogyasztók legnagyobb kontingense fizeti meg. Pedig a kenyér, a hus stb. kilóját a bankigazgató, vagy az altábornagy is ugyanabban az árban veszi, mint a kishivatalnok. De hát persze ez is igazság.

Azt mondják: az ember csak addig takarózik, ameddig a takaró ér. De hát törülközővel még sem lehet betakarózni. Adjanak tehát becsületes takarót, amely befűdi a szükségleteket. Aztán a hivatalnok is ember. Azt sem lehet tőle követelni, hogy primitív elbutultságban élje le az életét. Szellemi szükségletei is vannak. Ennek is kell adózni valamivel. Szóval: a tisztviselői kar eladósodottságának mibenlétét nem kell a nagytőkés s milliomos ember szemüvegén át nézni. Bele kell hatolni, ismerni, tudni kell a baj igazi okait és segíteni kell, nem szavakkal, nem felszáradó könnyekkel, hanem tettekkel.

Az újév, ünnepek jönnek, a hivatalnok ugyanabból a havifizetési részletből kénytelen fedezni a társadalmi ferde nézetek által rátukmált rendkívüli kiadásokat. A borraivalót ép úgy megkövetelik a hivatalnoktól, az ünnepi hangulat épp oly jól esik a hivatalnok családjának, mint a nagytőkésnek, vagy a jómódonak.

Adjanak a tisztviselőnek, a hivatalnoknak időszaki pótlékot, újévi pótlékot. Hogyan, miként? Arra meg lehet csinálni a számvetést. A kereskedősegéd, a munkás, a viceházmester, a magánhivatalnok, bankhivatalnok stb. az újévtől nem fél. Sőt akkor vesz, vásárol és fizeti a tartozásait.

A hivatalnok ősz felé kezd eladósodni és télen. Újévkor már uszik az adósságok tengerében.

Be kellene hozni a hivatalnokok kötelező élet- vagy járadékbiztosítását. Hivatalból kellene ez iránt intézkedni. Az iparos, kereskedő, sőt néhol a munkás az évek folyamán egy kis tőkét gyűjt, tesz félre, a hivatalnok — ha egyszer megöregszik, ami ritka, bizonyoságra a statisztika — kap nyugdíjat, de nem kap lakbért s nyugdíja kevesebb, amelyből nyugodtan élhetne, eltekintve a családfenntartás szaporodó gondjaitól és szaporodó kiadásaitól.

És még egy lényeges körülményt emelünk ki. A hivatalnoknak akkor van kevesebb fizetése, amikor még jó a fizikuma, a gyomra, amikor egészsége van. Egészségét megtörik a gond, a nélkülözés s lesz belőle egy időnek előtte megrokkant, kora vén ember. Mire olyan fizetést

kapna, hogy megélhetne, akkorra már változtak a viszonyok. És megváltozott ő is. És megdrágult minden még jobban.

Ezeket a kérdéseket komolyan kell gondolkodni, dem ne sokáig.

Ott vannak például a fővárosi tisztviselők. Szomorú a helyzetük. 1894 óta nagyot változtak a főváros megélhetési viszonyai, akkor jó és megfelelő volt a fizetésrendezés. Ma már nem az. Ezen is kell segíteni. A fizetésrendezést úgy kell megcsinálni, hogy előreláthatólag legalább tizenöt-huszonöt évre szóljon. Számot kell vetni a körülményekkel. Hány fővárosi tisztviselő nyögi a lassu előmenetel átkait, az egy állásban való elrekedést. El vannak adósodva. S ügyük még ma, másfél év után sincs elintézve.

Olesó, jó, becsületes hitelforrást kell nyújtani a tisztviselőknek. Mert a hitelt igénybe venni nem szégyen. Az állam maga is hitelekből él jórészt. Montsék meg az illetékes tényezők, az érdeklődő, pénzzel dolgozó körök a tisztviselőket, üzenjenek hadat az uzsorának az egész vonalon, mert pénz van bőven, jó is, olesó is, sok is, csak jóakarát és a polgári haszonnal való megelégedés hiányzik azok részéről, akik segíthetnek a segítségre szorulókon.

(—a—ly.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, július 9.

A költségvetés általánosságban meg lévén szavazva, s ez az oka, hogy a jobbmező ma ritkább volt, mint tegnap. De az ellenzék sem valami nagy számmal volt jelen, kivéve a nemzeti pártot, amely tömött sorban vonult be vezérének, gróf Apponyi Albertnek mára hirdetett felszólalását végig hallgatni.

Egy kis házzsabályvitával kezdődött az ülés, majd annak befejeztével áttértek az udvartartás költségének emeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Kammerer Ernő, a pénzügyi bizottság előadója vezette be a vitát és inkább műtörténelmi, mint szakszempontból indokolta meg a felemelés szükségét, ajánlotta a javaslat elfogadását.

A miniszterelnök az eddigi szokástól eltérően az ellenzéki felszólalásokat megelőzőleg szállt a javaslat érdekében sikra. Három főszempontot emelt ki, amelyek a két milliányi emelést szükségessé teszik. Nevezetesen hivatkozott arra, hogy a legutolsó civilistaemelés óta, ami 1873-ban történt, a viszonyok megváltoztak és a kor igényeihez megfelelően kellett az udvartartás alkalmazottainak javadalmazását is emelni, ezt a költségföbbletet azonban eddig állandóan a király viselte saját zsebéből.

Másodszor a budai várpalota kiépítésének nagy költségei is a királyi pénztárt terhelvén, ezen, az ország érdekében okozott többletet szintén nem lehet a királyi zsebéből fedezni, hanem az ország köteles azt magára vállalni. Végül pedig az osztrák darabant-testőrségnek megfelelő magyar darabant-testőrség létesítése is nagyobb összeget igényel és csak a sokat emlegetett paritásnak tesz a kormány eleget, ha a királyi védelmére szolgáló ezen intézményt felállítja.

Végül óva intette a függetlenségi pártot, hogy a vitába a király személyét bevigye, mert ezzel csak a magyar király méltóságát ejtenének csorbát és kérte, hogy higgadt, nyugodt, objektív alapon bírálják meg a javaslatot.

Rákosi Viktor következett azután, aki a Kossuth-párt nevében szólalt fel és tartalmas, magvas beszéd kapcsán ellenezte a törvényjavaslat megszavazását, egyben pedig határozati javaslatot nyújtott be a magyar udvartartás felállítására érdekében. Beszéde folyamán hálójának adott kifejezést a király azon elhatározásáért, hogy Rákóczi hamvainak hazaszállítását elrendelte, de egyúttal nehézményezte, hogy ezt a ténny üzleti szempontokkal hozták kapcsolatba.

A miniszterelnök e kifejezést félreértve izgatottan kiáltotta át Rákosinak:

—Rágalom! — Nagy zürzavar keletkezett erre és Rákosi csak nagynehezen bírta megmagyarázni, hogy kijelentésével nemcsak a maga, pártja, a nemzet, de éppen a miniszterelnök helyett is tiltakozni kívánt a sajtóban megjelent

azon gyanúsítás ellen, hogy a király csupán azért szállította haza Rákóczi hamvait, mert a civilista emelésére van szükség. A miniszterelnök azonnal bocsánatot is kért Rákositol előbbi sértő közbeszólásáért és a tanácskozás ismét nyugodt mederbe tétetett.

Gróf Apponyi Albert volt a következő szónok és az ő nála már megszokott közjogi alapossággal és nagy közjogi tudásával bírálta a törvényjavaslatot. Az egész Ház osztatlan figyelmé és helyeslése közepette fejtegette a magyar királyi méltóság fogalmát, amely méltóság fényének forrása a nemzetben gyökerezik és oca konkludált, hogy éppen a királytól magától függ a nemzeti érzelmek fejlesztése utján méltóságának fényét emelni, megővni. Nem foglalt feltétlen elutasító álláspontot az emelés ellen, hanem egyedül abból a szempontból bírálta az emelés szükségességét, hogy az udvartartás megfelel-e a magyar állam presztizsének. Az 1867. évi XII. tc. 7. §-ára való hivatkozással követelte a külön magyar udvartartást, amelynek céljaira hajlandó a legsúlyosabb anyagi áldozatot is megszavazni, de miután önálló magyar udvartartás nincs, hanem csak osztrák, ennél fogva az emelést nem szavazza meg, hanem határozati javaslatot nyújt be, amelyet már lapunk tegnapi számában ismertettünk.

Ámbár két óra volt, midőn Apponyi Albert gróf az egész Házra mély hatást gyakorolt beszédét befejezte, a miniszterelnök mégis felszólt és Apponyi által félremagyarázott szavait igazította helyre.

Azután az elnök félbeszakította a vitát és szavazás alá bocsájította a miniszterelnöknek az ülésnek a civilista javaslat tárgyalásának tartamára való meghosszabbítását célzó indítványát, de Rátkay László felszólalása folytán kitént, hogy csak 97 honatya volt jelen és így nem határozhatott a Ház, hanem kénytelen volt az elnök az ülést egy negyed órára felfüggeszteni.

Szünet után már együtt volt a határozatképes szám és a következő ülés napirendjének megállapítása után, a többség a miniszterelnök indítványát is elfogadta.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: Feilitzsch Arthur báró alelnök.

Jegyzők: Szóts Pál, Hertelendy László, Sturman György.

Elnök az ülést megnyitja s a múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után előterjeszti az irományokat.

Horánszky Lajos a zárszámadási bizottság több jelentését terjeszti elő.

Elnök mielőtt a tárgyalást a napirend szerint megkezdtné

Lengyel Zoltán kifogást emel a mai napirend megállapításának sorrendje ellen.

Tisza István miniszterelnök: A napirend aszerint van megállapítva, mint azt tegnap értelmezte s a Ház azt határozatban ki is mondta.

Ugron Gábor azt tartja, hogy először a civilista felemeléseivel a javaslatot kell elvégezni és azután arra az időre, míg a főrendiház azt letárgyalja és a király szentesíti, a költségvetésnek ezt a tételét függőben kell hagyni.

Tisza miniszterelnök szerint ez fölösleges, hisz jön az appropriációs vita, amely alatt rendbe lehet hozni.

Rátkay László azt akarja, hogy előbb a régi nagyságában tárgyalják a civilistát, mert lehet, hogy a felemelt civilistát nem akarja valaki megszavazni.

Tisza miniszterelnök: Ha valaki a régi tételt akarja elfogadni, tessék az illetőnek a tárgyalás alatt arra indítványt tenni.

Lengyel Zoltán: Csak azt jegyzi meg, hogy a költségvetést csak egy évre állapítja meg a Ház, míg a civilistát 10 évre állapítja meg. Ezért nem lehet egyszerre tárgyalni a kettőt.

Elnök ragaszkodik a Ház tegnapi határozatához. A Lengyel által az irományok kiosztására vonatkozó óhajára megjegyzi, hogy abban rend van s a Ház tisztviselői pontosan járnak el.

Lengyel Zoltán azt kívánja, hogy az irományok a Ház asztalára tétessenek le s ezáltal a képviselők könnyebben juthatnak hozzá.

Ugron Gábor ragaszkodik ahhoz, hogy a két javaslat külön tárgyalassék.

Tisza István gróf miniszterelnök: A javaslatok tárgyalása helyesen van napirendre tűzve, ami kifogás van, az akadékoskodás.

Elnök: Ezek után következék

a civillista

tárgyalás.

Kammerer Ernő előadó a bizottsági jelentés alapján ismertette a javaslatot.

Elnök: A miniszterelnök kíván szólni.

Tisza István feláll.

Endrey Gyula: Gazság az ilyen javaslat. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Endreyt rendreutasítja. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Tisza István miniszterelnök: Kötelességet vél teljesíteni, ha nem várja be az ellenzéki beszédeket s az esetleges támadásokat a javaslat ellen, hanem a javaslat tárgyalását ő vezeti be. Objektív akar lenni s az is marad. A javaslatot elődei nyújtották be. Mikor a kormány megalakult, megfontolta a javaslatot s úgy találta, hogy az helyes és szükséges s ahhoz ragaszkodik. A javaslaton változtatást tesz, de ez az időre vonatkozik, még pedig akként, hogy a javaslat ne 1902 január 1-től, hanem 1903 január 1-től állapíttassék meg. Másik ok, amiért felszólal, azért történik, mert a javaslat rövid és kivonatos jelentéssel van ellátva. Ezt most kiegészíti, hogy világosabban lássanak e javaslatnál. Ez aztán elejét veszi azon alaptalan gyanúnak, hogy a civillista emelése a király és királyi ház fényűzéseinek a tágítására szükséges. A helyzet így áll. Ha összehasonlítjuk a mostani udvartartást, annak kiadásait is a 79-iki évekével, nagy különbséget látnak a kettő között. Azóta az apanázsok kis mértékben emelkedtek, a királyi udvartartása pedig apadt. A király nagyon kevés igényű, egész életén keresztül lankadatlan kötelességgel dolgozott s életének legnagyobb részét munkában töltötte. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Felkiáltások balról: Hát akkor kinek és minek emelik a civillistát? (Zaj.)

Gabányi Miklós: Csak József főhercegnek és József Agost főhercegnek adnak civillistát, a többinek nem.

Tisza miniszterelnök: Amiért a civillistát emelni kell, annak az is indító oka, hogy a tisztviselők fizetését minden téren rendezték és javították, épp úgy emelni kell az udvari személyzet fizetését, anélkül, hogy a személyzetet szaporítsanak. Az udvartartás évek óta már krónikus deficitet mutatott, úgy, hogy ő felségének kellett ráfizetni. Emelni kellett, mert az a királyi várpalota építésével s a magyar székváros kidomborításával függ össze. (Zajos ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

Gabányi Miklós: De nem székel benne. (Derültség.)

Tisza István miniszterelnök: A királyi ház tagjainak magyar otthon kellett emelni, amit szintén a civillista fedez, de ő felsége azonkívül úgy a magyar, mint az osztrák székvárosok egyes színházainak fentartási költségeihez is hozzájárul. A civillistát terhelni fogja még a Széll által tervezett s felállítandó magyar darabont testőrség, ez helyes is, mert ezáltal a dualisztikus szellem fog kidomborodni a paritás alapján. A civillistából kétmillió nyolcszáz ezer korona magyar és budapesti célokra fog fordítani, a többi összeg pedig azért kell, hogy kiküszöböltesse az a krónikus deficit, mi éveken keresztül előállott. Ezen alapon szükséges a civillista emelése s nagyon kéri az ellenzék minden oldalát, ha nincs is oly udvartartás, mint amilyent ők kívánnak, szavazzák meg a javaslatot.

Nessi Pál: Önök nem kívánják?

Gajári Géza: Nem úgy, mint önök. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Tisza miniszterelnök: Elismeri, hogy gazdasági szempontból merülhetnek fel kifogások. Nem tagadja el azt sem, hogy jól esnék minden magyaroknak, ha ő felségét magyar udvartól környékeztetnének. Akik 67-es alapon állnak, megnyugodnak abban, hogy ő felsége úgy rendezte be udvarát, ahogy akarja. A javaslat ellen közjogi szempontból sem lehet kifogást emelni. Mert az udvartartás ma is közjogi alapon áll fenn. Ahol magyar úgyról van szó, azt mindig magyar emberek végzik s magyar udvari aktusnál, magyar zászlós urak funkcionálnak. Törekvése, hogy az udvar és a magyar társadalom között minél szorosabb legyen a kapcsolat, úgy, hogy ő felsége és az uralkodóház tagjai e viszony kidomborodása alapján itt otthon találjanak. Ha tehát mi azt akarjuk, hogy az uralkodóház tagjai minél sürbben legyenek itt a fővárosban, adjuk meg mi is a módot arra nézve, ami vonzeróval lesz majd. Mindezek elmondása után kéri a Házat, fogadja el a javaslatot. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Rákosi Viktor: Csodálkozik azon, hogy a miniszterelnök is szükségét látta a felszólalásnak, dacára annak, hogy az előadó már ajánlotta a törvényjavaslatot. Ugy látszik, nem bízott Kammerer indokolási képességében, amely inkább műtörténelmi alapon mozgott, mint pénzügyin s rendes szokásától eltérően be nem várva a vita folyamán elhangzó kritikát, felvette a harcot az utólagos bírálat szem-

ben. Ebből szóló arra enged következtetni, hogy Tisza maga sem bízik álláspontjának helyességében, és meg van győződve annak a nemzettel szemben való kivihetlenségéről (Zajos helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon), fotografiai objektivitással akarja kezelni a kérdést és így csak azt szavazza meg, amit lát. Magyar udvartartás nincs, tehát sem ő, sem pártja nem szavazhatja meg a felemelést. Azt értené, ha a szegény magyar király kérne valamit gazdag nemzetétől, de teljesen érthetetlen előtte, hogy a gazdag osztrák császár miért kér a szegény magyar néptől. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Bécsnek gyarapítására! (Nagy zaj.)

Rákosi Viktor: Rákóczi hamvainak hazaszállításáról beszél s elismeri, hogy a dinasztia szempontjából jól tette a király, hogy azt elrendelte. Nagyon helytelen eljárás ezt a kérdést üzleti célból elintézni.

Tisza István miniszterelnök (ízgatóttan, vérvörös arccal pattan fel helyéről és szinte szokatlan erős hangon kiáltja): Ez rágalom! (Nagy zaj, élénk helyeslés és éljenzés a szélbalon.)

Rákosi Viktor: Tiltakozik a miniszterelnök vádjá ellen, mert ő sem azt akarta mondani, amint azt a miniszterelnök, a mondat végét be nem várva, értelmezte. Ő is éppen a miniszterelnök nevében s az egész művelt közönség nevében akart tiltakozni a sajtóban is napvilágot látott azon gyanúsítás ellen, hogy a király Rákóczi hamvait azért szállította haza, mert emelteni akarja civillistáját. (Helyeslés a jobboldalon.)

Tisza István miniszterelnök: Bocsanatot kérek, ez már más! Így jó van!

Rákosi Viktor: A civillistát Bécsben költik el, legalább nagy részt nekünk csak koldusmorzsa jut. A király nincs tájékozva a viszonyokról és így nem tudja, hogy a nép szegény. Az a véleménye, hogy ha az egész országgyűlés összefogott volna, kivihetők lettek volna a nemzeti jogok és akkor szívesen szavaztak volna meg dinasztjának civillista emelést, de elmulasztották a pillanatot, amely soha többé vissza nem tér.

Rátkay László: A Habsburgok halandók, de a nemzet halhatatlan. (Tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Rákosi Viktor: Nem lehet felemelni a civillistát most, mikor sanyaru aratásra van kilátás. Résztelosen foglalkozik a dinasztia magyarellenes érzelmeivel és gróf Sternberg rőpiratából idézve, bizonyítja, hogy a főhercegek tulszaporodása okozza az udvartartás költségvetési egyensúlyának megbillenését.

Ugron Gábor: At kell térni a két gyermek rendszerre. (Zajos derűtlésgel)

Rákosi Viktor: Azt mondják, hogy a civillistát azért kell emelni, mert Bécsben megdrágultak a viszonyok. Hát akkor jöjjen le a király és az egész udvar Budapestre. (Zajos derűtlésgel.) A chlopy-i hadparancs korbácsütésként hatott a nemzetre és az ütés most is égeti a nemzet arcát. Ez a fájdalom visszatartja a nemzetet, hogy örömtől okozzon annak, aki a korbácsütést rá mérte. A dinasztikus hűségünk táplálására nem elég az, hogy esztendőnként egyszer Szent István jobbkeztét körülhordozzák Budavárban; akkor is csak azt látja ez a nemzet, hogy az ezer évvel ezelőtt elhalt királyának jobbkeze itt van, de az élőknek egy porcikája sincs az országban. Nem fogadja el a javaslatot. (Zajos taps és éljenzés a szélbalon.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Rákosi Viktor: Kérem a határozati javaslatot meghallgatni. (Derűtlésgel.)

Elnök: Az ülést újból megnyitom.

Rákosi Viktor felolvassa határozati javaslatát, amely a törvényjavaslat visszavonását és a magyar udvartartás felállítását követeli a kormánytól. (Eljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök újra megnyitja az ülést.

Gróf Apponyi Albert: A kérdést tisztá világításba akarja helyezni. A miniszterelnöknek azt a felvilágosítást, hogy a civillista felemelése nem a főhercegek apanázsának növelésére való, tudomásul veszi; mikor a miniszterelnök azt mondotta, hogy az udvartartás költségeinek felemelése tényleg az udvartartás céljaira való és nem ő felsége személyes kiadásainak fedezése teszi szükségessé azt; nyitott ajtót tört be, mert köztudomású a koronás király puritán életmódja. Ebbe a kérdésbe tehát a fejedelem személye nem vonható a vitába, csak azt kell és szabad vizsgálni, hogy szükség van-e erre a felemelésre az államfő személyében az állam presszizsének emelése céljából. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Az udvartartás költségeinek emelése ellen nem foglal el feltétlenül rideg, elutasító álláspontot. Helyesen mutatott rá Rákosi, hogy a magyar király és az osztrák császár civillistája az államfők udvartartási költségeinél, kivéve az orosz cárt, a legnagyobb és hogy ami pénzügyi viszonyaink ezt aránylag kevésbé enged meg, mint bármely más országban. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Az 1867-ik évi XII-ik törvénycikk csak az udvartartás költségeinek megállapításáról szól s kimondja, hogy a magyar udvartartás költségeit a magyar törvényhozás külön szavazza meg: azt a magyar királyi méltóság fényével hozta összekötésbe a törvény 7. §-a, tehát nem lehetett más célja, mint az önálló magyar udvartartás. (Ugy van! a baloldalon.) Ha az udvartartás nem más, mint az államfő megjelenésének fénye, amelyben az állam presztizse tükröződik vissza, akkor kifejezésre kell jutnia a magyar királyi méltóság önállóságának. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Amely udvartartás nem ezt jelenti, amely nem hat a magyar nemzet szívére, szemére s nem sugározza viszsza az osztrák császártól különböző magyar királyi önálló közjogi egyéniséget, az az udvartartás céltalan s nem érdemli meg a ráfordított költségeket. (Zajos helyeslés balfelől.)

Minden jognak, így a felségjogoknak is forrása a nemzet. Ez nem vívmány, ez közjogunk egy sarkalatos tétele. Meri-e mondani valaki a Reichsrathban a történelmi igazság megsértése nélkül ugyanezt az osztrák császár közjogi egyéniségéről? Tehát a két közjogi egyéniség különálló. (Zajos helyeslés és tetszés a baloldalon.) A magyar királyság méltóságának ez a leggyönyörűbb vonása: a királyi hatalom illetén konstrukciójában megnyilvánul a nagy eszme: a magyar nemzet önállósága és szabadsága. A mai osztrák császári korona nem volt még akkor, amikor a magyar nemzet alkotmányozó géniusza megkonstruálta a magyar királyi korona ősrégi fényét, hatalmát. Egyetlen egy nemzet fejedelmi koronájának egyénisége sem domborodik ki ilyen fényben. (Élénk helyeslés balfelől.) Nagy történelmi fényvel és igénynyel lép fel a magyar ősi korona az osztrák császárral szemben s mi mégsem akarunk egyebet, csak azt, hogy a magyar királyi méltóság épp olyan módon jusson kifejezésre, mint az osztrák császáré, de ehelyett látjuk azt, hogy akár Bécsben, akár Budapesten jelenik meg a koronás fejedelem, környezetében, udvartartásában csak az osztrák császár jut kifejezésre és mi fikciókkal teszünk magunkat neveltségessé. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Vegyük politikai szempontból a kérdést. Nyilvánvaló, hogy nagy nehézségek nélkül nem várható a nagy változás. Azok, akik vívmányokkal dicsekszenek, mindig az összeütközésnek, a nemzet akarata erőteljes megnyilvánulásának köszönhetik az eredményeket. Konfliktusokról nem lehet itt szó. Adjon hálát a fejedelem, hogy nem sikerült beolvasztani Magyarországot a birodalomba, mert akkor úgy szétzúzott volna hazánk, mint ahogy szétmállik most Ausztria és akkor a dinasztia nem támaszkodhatnék olyan hatalmas oszlopra, amilyen fentartó ereje a Habsburg-ház hatalmának a magyar nemzet. (Élénk tetszés a baloldalon.) A kormányok nem teljesítették azt a feladatukat, hogy felvilágosították volna a királyt, hogy fejedelmi házában érdekei és a magyar nemzet érdekei azonosak, hogy valamennyi koronája között a legfényesebb az ősi magyar korona. Elismeréssel fogadja a miniszterelnök mai nyilatkozatát, amely nem zárkózik el a fejlődés szükségéig elől, de a módszerrel, amelyet a kormány követni akar, nem ért egyet. A magyar nemzet mindig lelkes szóval fogadta a koronás királyt; ha pedig a magyar székfővárosban nem találta meg az udvar ott a fényt, amelyhez hozzá volt szokva más fővárosokban, annak oka volt a paritás teljes hiánya, az a körülmény, hogy a nemzet eddigelő az udvartartásra költött milliókért nemcsak erkölcsi ellenszolgáltatást nem kapott, de azok a milliók az osztrák császárváros kiépítésére, fényének, gazdagságának emelésére fordítottak. Ha lesz magyar udvartartás, akkor Budapest nemcsak névszerűen lesz székesfőváros. (Zajos helyeslés és tetszés a baloldalon.) Nincs magyar párt, nincs frankfő, még az sem, amelyre a miniszterelnök célozott, nincs olyan párt, amely a magyar alkotmány ellen irányuló eszméket, a magyar trónörökös megtagadását írta volna zászlájára. El lehet-e ugyanezt mondani Ausztriáról? (Élénk helyeslés balfelől.) Hivatkozik H. Lipót törvényére, amelyben hangoztatta, hogy meg kell ismerkedni a magyar nemzettel. A dolgoknak az a rendje, hogy az 1891-iki törvény alapján az uralkodónak ugyanannyi időt kell töltenie Magyarországon, mint Ausztriában. A légkörnek átalakító hatása változhatatlan természetű törvény, amely a trón örökösére rendkívül fontos. Ne esodálkozzunk, ha a nemzetiségi törekvéseket leküzdendő veszedelemnek tartják a korona árnyékában, a birodalmi eszmétől szaturált légkörben. (Élénk helyeslés balfelől.) Lehet, hogy aki ezt az állapotot meg akarja változtatni, még a felség személyében sem kedves dologra vállalkozik, de állítja, hogy hazafias kötelességet teljesíteni a nemzet és a koronás király érdekében egyaránt. (Tetszés, éljenzés és taps a baloldalon.) Polemizál az előadóval a magyar testőrség alapításának kérdéséről s annak céljáról. A magyar gárda csak különlegesség az osztrák udvarban. A «Pesti Napló» 1889-iki előfizetési felhívását a miniszterelnök közjogi forrásnak

tekinti; nos hát abban a nemzeti párt azt a programot hirdette, hogy a magyar királyt magyar földön csak magyar méltóságok, magyar udvartartás vehetik körül. Ennél most nem mert többet, mert különben a miniszterelnök még ráolvassa azt az előfizetési felhívást és kisútná róla, hogy ő fogalmazta. (Zajos derűtség a baloldalon.) Gróf Andrássy Gyula idejében még lehetett remélni a magyar udvartartást, most azonban visszaesésben vagyunk. A nagy államférfiak passzívumán kínai formalizmussal csüng a kormány, de az aktivumok valóságától visszaretten. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Midőn az udvartartás költségeinek felemelését kéri tőlünk s nem változtatják meg a meglévő állapotokat s ha megszavazzuk a kért összeget, akkor azzal azt bizonyítják, hogy meg vagyunk elégedve az osztrák udvartartással; ez nem volna igazmondás a koronás királyllyal szemben, tehát indítványozza, hogy a Ház vegye le napirendről ezt a törvényjavaslatot s intézzen feliratot a koronához, világosítsa fel a fejedelmet a nemzet vágyairól és jogairól. (Élénk helyeslés, tetszés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök csak néhány helyreigazításra szorítkozik. Apponyi kifogásolta azt, amit ő a magyar társadalom átalakító hatásáról, a magyar közélet vonzó erejéről mondott. Felolvassa ezt a nyilatkozatát, amelyet Apponyi félreértett. Nem a főrangú világot értette, hanem a magyar társadalomra célzott. Ami pedig ismét azt az önéletrajzi leleplezést illeti, amelyet gróf Apponyi Albert híveinek nagy derűtsége közben felolvastott a kérdései előfizetési felhívásból, arra újból azt mondja, hogy Apponyi nem mindig ugyanazt vallotta. Tegnap sem azt kifogásolta Apponyi beszédében, mintha tovább nem ment volna soha; nem azt olvasta ki a tegnapi programidézethöz, hogy Apponyi nem ment el odáig, ameddig mondta, de rámutatott arra, hogy a múltban nem mindig vallotta ugyanazt az álláspontot. (Helyeslés jobbfelől.) Ismétli s hivatkozik azokra a nagy államférfiakra, akiket Apponyi is megszólaltatott, hogy a mai állapot nem áll ellentétben az 1867: XII. törvényekkel. (Helyeslés a jobboldalon.)

Gróf Apponyi Albert: Személyes kérdésben azt feleli a miniszterelnöknek, hogy kiegyezkedik ötven százalékra: elismeri, hogy változtatta nézeteit, de nem annyira, mint mások s nem úgy, mint a miniszterelnök. (Derűtség a jobboldalon.)

Elnök: A vita folytatását holnaputánra halasztja. Elrendeli a szavazást a miniszterelnök indítványa felett az ülések meghosszabbítása tárgyában.

Rátka László kéri megállapítani, vajjon határozatképes-e a Ház. (Zaj a jobboldalon. A szélsőbalról a folyosóra mennek a képviselők.)

Elnök: Megszámláltatja a jelenlevőket s enunziálja, hogy mindössze csak 97-en vannak jelen. Az ülést negyedórára felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök újra megnyitja az ülést. Újra szavazás alá bocsátja a miniszterelnök indítványát.

A Ház szavaz s Elnök kimondja határozatban, hogy a Ház elfogadta a miniszterelnök indítványát.

Zboray Miklós kéri a Ház megszámolását a határozatképeség végett.

Elnök: Ki van mondva a határozat. Zboray Miklós: Hát akkor vagy az előző interpretáció nem igaz vagy a mostani.

Rakovszky István: Nehogy ellenmondás nélkül törtéjék ez meg. Konstatálja, hogy az elnöki enunziáció házszabályellenes volt.

Tisza miniszterelnök konstatálja, hogy a házszabályoknak megfelelően történt az elnöki enunziáció. Elnök megállapítja a hétévi ülés napirendjét s az ülést bezárja.

Az ülés fél három órákor végződik.

Az aszfaltbetyárok réme.

Karakoszórcsók, július 7.

A szabóinas hazahozta a kivastalt szalonruhámát. A feleségem egy tizfilléret nyomott a markába, én pedig egy barackot a — fejbubujára. Tudta már, hogy mit jelent ez a kis leereszkedő enyelgetés, azt t. i. hogy megint adósa maradok a gazdájának. Elszaladt. Én azonban az ablakon még utána kiáltottam, hogy:

— Tiszteltetem a majster urat! elsején majd beszélek veled.

Akkor éppen másodikát írtnk, de a hónap 30 napos volt. A szerencse tehát egy napi «vor»-ral kedvezett nekem is, a szabónak is.

Már akárhogy történt is, de a szalonruhára nagy szükségem volt, mert abban az időben a tanítói kongresszusra kellett felutaznom. Aki pedig újságot olvas, az nagyon jól tudja, hogy az ilyen kongresszusokon rendszerint a fizetésrendezés kérdése tolu elötte. Erőt vett tehát rajtam is a «fektelen

ambició», gondolván: hátha ránk bizza a miniszter a fizetési tervezet megállapítását. A boldog előérzet-től csak úgy dagadt a mellem. Mindjárt a szabónkra és mészárosunkra gondoltam. Azután a feleségem is egyre hajtogatta, hogy hátha bevalósítanak valamelyik deputációba: ott pedig már dukál a frakk és a klakk.

Rémgyorsan telt az idő. Már csak két nap választott el az elutazástól. Ugy estenden, mikor már a gyerekek javában szundikáltak, mi ketteskén még mindig a budapesti utról beszélgettünk. Feleségem mindannyiszor a lelkemre kötötte, hogy csak jól vigyázzak a pénzemre, nehogy a zsebmetszők kezébe kerüljön. Azután meg, hogy csak kerüljem ám azokat a németzónát tartott, de magyar pénzen bizlalt csuf orfeumoknak még a háztájkát is. Ahelyett inkább térjek korábban pihenőre, nehogy megártson a nagy «kongresszusi tevékenység».

Természetes, hogy mindent duplán megigérttem. Mikor pedig már beleuntam az anyagi prédikációkba: egy cuppanós csókkal pöcséltetem meg a hitvesi ígéretet is.

Egy dalolózó kedvű szunyog cérnavékony hangon, valami vontatott melódiát dudolt el a fülem mellett. Azután megcsipet. Agyonütöttem. A csattanásra a kisebbik fiam a másik felére fordult. A feleségem pedig egy hosszat ásitott és «jóccakát» kívánt...

Kettőnkre maradtunk a — napilappal. Forgatom, böngészem. Milyen üres, — gondolom magamban. Már letani készültem, mikor véletlenül megakad a szemem egy mulatósgos napihíren.

— Hallgasd csak! — szólítom a feleségemet s olvasom:

«Izgalmas jelenet játszódott le tegnap estefelé a kerepesi-úton. Mátray Gusztáv dr. banktisztviselő neje a férje elé az üzletbe sietett. Utközben egy szalonruhás aszfaltbetyár tokolodott a védtelen nő mellé. — Mátrayné többször visszatartotta a tokolodót, de ez makacs állhatatossággal ostromolta tovább. E közben ért oda az atléta termetű Mátray, aki látva nejeinek vergődését, statárialis módon bánt el a tokolodóval. E váratlan incidens annyira meglepte az aszfaltbetyárt, hogy futva menekült az ut másik felére, ahol a járőrök között eltűnt».

— No ez derék! — ujong a feleségem bizonyos elégtételérrel. Bravó Mátray! — tódítja tovább — ha eljönnek, megszorítom a kezét. Azután mind a ketten józút neveltünk az eseten.

Mátrayék u. i. minden évben nálunk nyaralnak. A történetek tehát kétszeresen érdekelték bennünket, mivel a szereplőket személyesen is ismertük. Ki is kerestem noteszomban a lakáscímüket, gondolván, ha felkerülök s időmből kitelik, őket is felkeresem. Ugyis már két év óta igérem a látogatást.

Másnap persze a faluban is nagy szenzáció keltett Mátrayék esete. Lapom kézzől-kézre járt, míg csak el nem rongyolódott. Mindenki ünnepelte a derék férjet. Nyomban meg is biztak, hogy ha felkeresem Mátrayékat, adjam át a csertőiek üdvözlését...

Minden rendén ment Budapestig, csak vadonatúj esernyőmet felejtettem a vonaton. De ez is csak azért történt, mert irtóztató módon kezdett a fogam bomlani... Tantalusi kínok gyötörték...

Neki indultam tehát valamelyik körutnak. Minden címtáblát megnéztem. Arra a tapasztalatra jutottam, hogy Budapesten legtöbb az ügyvéd és legkevésbé a fogorvos. Valami titkos káröröm mégis vigasztalt, mert nagyon félek a foghuzástól.

Egy kanyarulatnál hirtelen meglepetés ér: — Jó estét, Ormay ur! Ön itt? — Kezeit csókolom, nagyságos asszonyom! Bár otthon volnék — szoltam szomorú vágyakozással.

Mátrayné volt.

— Mi baj? — kéri résztvevő kíváncsisággal.

— A fogam... a fogam... s nem talállok fogorvost.

— Hiszen itt lakik egy a szomszédságban. Elhaladt mellette. Szívesen megmutatom. Jöjjön! Azzal nekiiramodott s úgy ment az emberáradaton keresztül, mint a sürgő özike az erdők sűrű fái között.

Valami hálás köszönet félt rebegettem s lépten-nyomon követtem. Alig jutottunk azonban a második-harmadik ház ellen levő kávéházig, valaki egy irtóztatos csapást mért a fájós fogamtól dagadó arcomra, hogy csak úgy szikrázott bele a szemem.

— Gamber! — ordított magából kikelve Mátray, mint valami dühödt Othelló.

Torkomon fagyott a szó. Azt hittem, hogy megőrült.

— Eljen! — hangzik az utca tüntetése.

Egy perc alatt körülvett bennünket a kíváncsi tömeg.

— De Gusztai! az Istenért! — lép közbe az asszony.

Mátray azonban se hall, se lát.

— Meg kell lincselni a semmirevalót! — indítványozza egy a tömegből.

Mátray éppen készült is még egyet ütni, miközben észrevette a tévedést.

— Pardon!... szervusz!... bocsánat!... a szalonkabátod az oka... — hadarta összefüggéstelenül.

Azzal karonragadt s mielőtt ellenkezhettem volna, jóformán úgy húzott be a kávéház nyári helyiségébe. — Nem oda Buda! — kezdtem most egy tónussal magasabban.

Mátrayné sirt; szörnyen restelte férje elbirtelenkedését, aki bennem is egy szalonruhás aszfaltbetyárt vélt elcsipni.

Kölsönös kimagyarázások, bocsánatkérés, de legfőképpen Mátrayné ellenállhatatlanul kedves, kérélelő szavai után végre mégis megittuk a békepotharát.

De úgy látszik, hogy az utcai esetet mégis meghallotta valamelyik szemfüles riporter, mert másnap napilapomban elferdítve szóról-szóra ezt olvastuk:

«Pár nap előtt adtunk hírt Mátray dr. afferjéről. Tegnap ismét tisztességre tanított egy utcai utonállót, aki nevezetnek feltűnően szép feleségét lépten-nyomon követve, üldözte. A férj, aki a közeli dohánytőzsdében szivarvásárlás végett kissé visszamaradt, észrevette az attakot s a multkorinál még csattanósabb pofonnal hűtötte le a tüzes vérű lovagot. A nép meg akarta lincselni az utcai betyárt, de a hatalmas termetű Mátray a közeli rendőri állomásra vonszolta.»

Hazajöttem. A feleségem ezzel fogadott:

— Olvastad, hogy Mátray hogy elbánt megint egygyel?

— Az ám, olvastam. Kár, hogy nem találkozhattam velők.

Letagadtam. Ma sem merem bevallani.

Egy hasznom azért mégis volt a dologból. Az t. i. hogy — kiállt a fogfájásom. a.—n.

A japán-orosz háború.

Budapest, július 9.

A harcéről fontosabb hír alig érkezett. Kuroki japán tábornokról azt írják, hogy beteg s hogy már helyettesítéséről is volt szó. Ezt a körülményt Szentpétervárott célzatosan félremagyarázzák s azt mondják, hogy Kuroki nem beteg, hanem duzzog, mert nem ő lett a fővezér, hanem Oyama. Nem áll módunkban a dolog valódi állását felderíteni, nem tartjuk kizártnak, hogy Kuroki körül tényleg valami baj van. Mintha megrekedt volna első győzelmeinek színhelyén, mert azóta akciójáról majdnem teljesen hallgat a krónika. Se előre nem nyomul határozottan, se csatába nem bocsátkozik, hanem három hónap óta szinte egy helyen ül s időt enged az oroszoknak, hogy seregeiket teljesen felszereljék és kiegészítsék.

Mai távirataink a következők:

A szárazföldi harcéről.

London, július 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból mai kelttel: Oku tábornok tegnap heves küzdelem után megszállta Kaipingot.

Niucsvang, július 9.

Boris nagyherceg és Jaime Bourbon herceg, akik a mult héten érkeztek Niucsvangba, még most is ott vannak. Szerdán reggel egy távirathordó lovas jelentette, hogy Oku főerege Sinjon előtt áll. A japán sereg már többször összeütközött orosz előőrsőkkel és találkozott orosz felderítőcsapatokkal, amelyek most erősen résen vannak. Az orosz sereg szárnyán, Kaicsautól északra a hadállások a régiek.

London, július 9.

A Daily Chronicle jelenti Tokióból, hogy a japánok Kaiping közelében több, mint tíz ágyút zsákmányoltak és több, mint 50 oroszot fogtak el.

Miért harcol Japán.

London, július 9.

William Imbri amerikai hittérítő beszélgetett Kazura japán miniszterelnökkel, aki azt mondotta, hogy Japánnak a háboruban nincs egyéb célja, mint az emberiesség, a kereskedelem, a civilizáció jogainak megvédése s Japán helyzete olyan, mint volt egykor a görögöké a perzsákkal szemközt. A legnagyobb bizonyosság arra, hogy Japán küzdelme a civilizáció oltalmáért folyik, az, hogy könnyen szövetkezhetnék Chinával, de nem teszi.

Kuroki beteg.

London, július 9.

Rómából táviratozzák, hogy Tokióból odaérkezett jelentés szerint Kuroki tábornok egy idő óta beteg,

de azért mégsem akarja magát serege parancsnok-ságban helyettesíteni. Az orvosok azt tanácsolták Kurokinak, hogy kimélje magát, de Kuroki mégis a harcra ment, sőt sokszor, ha nagyon rosszul volt, oda vitte magát. A legutolsó jelentések szerint Kuroki már sokkal jobban van.

INNEN-ONNAN.

Ősi szokás.

Annuska és Klárka tizenkét évesek. Természetük meglehetősen naiv (az mitsem számít, hogy nem mennek be az iskolába addig, amíg rá nem találtak a gimnázista ismerősükre, aki roppant elegánsul tud köszönni), az igényük ennél tovább nem terjed.

Annuska papájának szép háza van Alsóvárosban, vagyoni viszonyai rendezettek, sokat hoz a kétszáz hold föld is. Megesett mégis, hogy merő szórakozottságból nem rendezte az adóját, biz ott «foglalást eszközölt» a végrehajtó «tizenöt napok különbeni végrehajtás terhe alatt».

Ez semmi — hiszen adó miatt történik. Valamikor virtus volt az ilyesmi, jó hazafi nem is fizette meg a porciót.

Az alsóvárosi polgár is rendezte már harmadnap — hazajövele után — a dolgot. Annuska azonban sokáig rémüldözött. Titokba meg is eskette Klárkát, hogy nem árulja el senkinek, aztán bevallotta az esetet.

— Képzeld, nálunk foglaltak!

— Ojjé, én is megjedtem, mikor nálunk először foglaltak. Azóta egészen megszoktam.

A barátjót nagyot nézett azon, hogy micsoda új dolgokat hall ó most, de Klárka még jobban ki akarta oktatni.

— Mert tudod, ez igen sok házban így van, mondhatnám az egész országban és régen.

— Régen?

— Igen, az édes apám mondta éppen multkor, hogy ezer éve kíséri a magyarokat a végrehajtót. Hiszen Árpád vezér is a *honfoglalásról* lett híres.

Kosfejűtés.

Nagyban ment az italozás a hetivásár után egy korcsmában. Két asztalnál ültek italozók. Nézték ki az emberek az ablakon s ahogy nyugvóban volt a nap, azt mondta az egyik:

— Le mén a nap a tengörbe.

A másik pedig odasugott a komájának, hogy ez az ember bizonyosan eszelőkös, ha még azt sem tudja, hogy a nap nem a tengerbe mén, hanem Amerikába. Amire a koma vissza szolt.

— Nincs benőve a feje lágya.

Azonban oly hangosan mondta ki a szót, hogy a másik meghallotta. Már pedig nem olyan magyar, hogy ilyesmit szó nélkül hagyjon.

— Aszongya kend, nincs benyölve a fejem lágya? Szeretném én möglátni, hogy melyikünk keményebb!

Dolgozott már bennük az ital s így könnyű volt szóváltást kezdeni. Biztatták is a komát, hogy hát feleljen oda amugy magyarosan. A koma oda is felelt, mert azt mondta:

— Alig hiszöm, hogy a kend feje, akár ki légyön is kend, erősebb lönye az enyémmé.

Többse kellett emennek. Felugrott az asztaltól s kiáll a korcsma közepére.

— Hát mérjük össze. Üssünk kosfejet.

A komának se kellett biztatás. Sziverősítől beöntött egy pohár bort.

— Gyékend!

Összementek. Előre görbült testtel szaladtak egymásnak. A két pogány koponya összekoppant.

— Röcsög-é? — kérdezte az egyik.

— Nem röcsög — felel a másik.

Ujból összementek.

— Röcsög-é — tudakolta a koma.

— Nem. Nem röcsög.

Nem röcsögött s újból egymásnak szaladtak. Nagyot koppant a két koponya.

— Röcsög-é?

A koma nem szolt. Lassan cammogva az asztalhoz, kérdik tőle:

— Fáj?

A koma nem szolt rá semmit, csak a fejét simogatta. Amikor kifujta magát, megivott egy pohár bort, tudakolni kezdte:

— Hogy van az, hogy az egyik embőr feje keményebb, mint a másik?

— Hát ugy, hogy az egyik ember fejében több sütnivaló van, mint a másikéban. Tele van. Ugy vagyok vele, mint a hordóval. Mert lássa kend, a hordót, ha tele van, nehezebb összetörni, mintha üres. Tehátlan az üres embőri koponya hamarabb mögérzi az ütést, mint amék teli van.

A koma a pipáját tisztította, azután rágyujtott. Néhányszor végig simított a fején s ahogy nézett, kivágta a szót:

— No én ugy veszem észre, hogy az én fejembe

ügön kevés van, mert fáj, ahogy odaütötte az az embőr a fejét.

Több szó nem esett a kosfejűtésről.

Előfizetési fölhívás!

1904. évi július hó 1-ével új előfizetést nyitunk a *Magyarságra*, miért is kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, hogy az előfizetés megújításáról mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Lakhelyüket változtató t. előfizetőinket pedig az új lakhely bejelentésére kérjük.

T. előfizetőinknek ezentul is megküldjük vasárnaponként rendes heti szépirodalmi mellékletünket a

Magyar Családot,

mely hivatva van szórakoztató és tanulságos elbeszéléseivel és költeményeivel e lap közönségét még szívesebben összekötésbe hozni kedvelt lapjával.

Kedvezményes előfizetési áron küldjük t. előfizetőinknek az

Urambátyám

egyetlen magyar társadalmi élelapot, melyet t. előfizetőink 4 korona helyett 3 korona negyed évi előfizetési díjért kapnak és a

Budapesti Bazár

magas irodalmi színvonalu, dus tartalmu, legolcsóbb magyar modern divatlapot 1.50 K helyett 1.30 K negyedévi előfizetési díj mellett.

A «Magyarság» előfizetési árai:

Helyben:		Vidékre:	
Egy óra	1.— K.	Egy óra	1.20 K.
Negyedévre	3.— «	Negyedévre	3.60 «
Félévre	6.— «	Félévre	7.— «
Egész évre	12.— «	Egész évre	14.— «

Az *Urambátyámra* és a *Budapesti Bazárra* előfizetni a *Magyarság* postautalványán is lehet. Mutatványszámot megismerés céljából kívánatra készséggel küldünk.

Kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek a lap elkesve érkezik vagy rendetlenül kézbesítettik, bennünket értesíteni sziveskedjenek, hogy megfelelően intézkedhessünk.

Tisztelettel
a «Magyarság» kiadóhivatala.

NAPIHIREK.

Budapest, július 9.

— (A «Magyar Család»), a *Magyarság* politikai napilap rendes heti szépirodalmi melléklete — melyet csak előfizetőink kaphatnak meg — ma a következő tartalommal jelent meg:

Közlemények:

Vasárnap délután. (Elbeszélés.) *Magyar Gyűlés-től.*

A zongora mellett. (Költemény.) *Prém József-től.*

Különös kaland. (Elbeszélés.) *Jean Madeline-től.*

Dal. (François Coppée költeménye.) *Szalay Fruzina-tól.*

Norvég földön. (Uti élmények.) *Véteszi Károly-tól.*

Új csodák. (Ismeretű cikk.) *Hankó Vilmos-tól.*

Képünk: A zöldben.

— (Időjárás.) Oroszszágra mély depresszió került, minek következtében a maximum Európa nyugati felére szorított. Európa időjárása meleg és Oroszország kivételével száraz, jobbára derült jellegű.

Hazánkban derült és igen meleg idő uralkodik, a maximális hőmérséklet egyes helyeken a 35 C. fokot is elérte.

Jóslat:

A hőség csökkenése, helyenkint élénk szelek és legfeljebb az ország keleti felében elvélve zivatarok várhatók.

Hőmérséklet: + 32.2 C. fok.

— (Udvari hír.) A király, mint Ischből távirják, ma reggel 3 óra 45 perckor a Schrottvidéki Brachbergre ment cserkészni és négy szarvast lőtt. Az uralkodó 8 óra 15 perckor tért vissza a vadászatról.

— (A görög királyné) Helena Vladimirovna nagyhercegnővel, valamint Miklós és Kristóf hercegekkel Pétervárra érkezett.

— (Az olasz király civillistája.) Az olasz király civillistája eddig 14 millió lira volt; Margit özvegy királyné 1 millió, a genuai herceg 600 000 és az elhunyt aostai herceg gyermekei 600 000 lirát kaptak. A király elhatározásából ez a civillista most apadni fog. Az olasz kormány ugyanis már a jövő ülésszak elején nyújtja be a kamarában és a szenátusban a civillistára vonatkozó új törvényt, amely a *civillista leszállítására* vonatkozik. Az új törvény szerint a király ezentul 2 millió lírával fog kevesebbet kapni, azonfelül több palotát, parkot és villát, amelyek azelőtt a kis olasz államok uralkodóinak tulajdonát képezték, a király átenged az államnak.

— (Gimnázista főhercegnő.) Mint Bécsből jelentik, Mária Valéria főhercegnő legidősebb leánya, a tizenkét éves *Erzsébet Franciska* főhercegnő, a napokban a bécsi skót szerzetesek gimnáziumában az első osztály tantárgyaiból levizsgázott. Franciska főhercegnő az első nőtagja az uralkodóháznak, aki gimnáziumi tanulmányokra adta magát, melyeket folytatni fog és az a szándéka, hogy az érettségi bizonyítványt is megszerzi.

— (Száműzött orosz herceg.) Nagy feltűnést keltett nemrég Oroszországban az a botrány, amelynek szereplői *Dolgoruki* herceg és *Lamsdorff* gróf külügyminiszter voltak. A herceg tudvalevő inzultálta a külügyminisztert. Most mint Szentpétervárról jelentik, *Dolgoruki* herceget három évre *Archangelsbe (Szipéria) száműzték.*

— (Báró Calice a szultánnál.) Báró *Calice* osztrák-magyar nagykövet a mai kihallgatáson a szultánnak Ferenc József ő felsége kéziratát nyújtotta át és a két legfőbb hercegnek a Ferenc József-rend nékik adományozott nagykeresztjét.

— (A cárné a harcéri katonáknak.) Szentpétervárról írják, hogy a cárné rendkívül a szívén viseli a messze keleten hadakozó katonák sorsát s már három ízben küldött ajándékot a csatáért. Az ajándékküldemények három alkalommal, legutóbb június 21-én érkeztek Karbinba s összevéve tartalmaztak 43 vagonnal 4164 ajándékcsoomagot tisztek számára s 125.000 csomagot alisztek s közlegények számára. A csomagok tartalma *egyforma* s áll: fehérneműből, szappanból, tea-, cukor-, kávé- és dohányból. Azonkívül vannak minden csomagban finn kések, gombok, tü és cérna.

— (A száz trónörökös Magyarországon.) *Frigyes Agost* száz trónörökös, mint Drezdából jelentik, gyermekeivel Tátrafüredre utazott. A száz fővárosban a trónörökös elutazásával kapcsolatban azt beszélik, hogy *Frigyes Agost* herceg Tátrafüreden találkozni fog elvált feleségével, *Montignoso* grófnővel.

— (A bécsi hadtestparancsnok jubileuma.) *Üxküll-Gyllenband* gróf lovassági tábornok, a bécsi 2. hadtest parancsnoka, most töltötte be tényleges katonai szolgálatának ötvenedik esztendőjét. A király, ez alkalmából — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — a következő kéziratot intézte a hadtestparancsnokhoz:

Kedves Gróf *Üxküll* Lovassági Tábornok!

Tényleges szolgálata 50-ik évének betöltésekor emelkedett lélekkel tekinthet Ön vissza mindig odaadó, *Alltalam* ismételtlen is kitüntető elismeréssel jutalmazott működésére, amelyet sokféle fontos alkalmaztatásban kifejtett.

Az Ön tetterejébe vetett teljes bizalommal látom Önt tíz év óta a 2. hadtest élén, amelynek kifogástalan magatartása és kitűnő teljesítőképessége már gyakran, közvetlen tapasztalatom alapján szolgáltatott alkalmat arra, hogy azt dicsőítőleg kiemeljem.

Ön — legjobb erőit szolgálatomnak a legkitűnőbb módon szentelve — a leglovagiasabb egyé-

niségével, sohasem lankadó buzgósággal saját magának és az Ön által vezetett csapatoknak mindana sikereket biztosította, amelyeknek dus mértéke ismételtelen is kiválóan érdemesnek mutatja Önt arra, hogy megelégedésemet kifejezzem.

Amidőn Önt szolgálati jubileuma alkalmából szívélyesen üdvözlöm, megörzöm az Ön számára legőszintébb jóindulatomat és remélem, hogy az Ön sokszor bevált katonai működésére jövőre is számíthatok.

Kelt Ischlben, 1904. évi július hó 4-én.

Ferenc József s. k.

— (Uj kamarás.) O felsége márkus- és batizfalvi Máriássy Tivadar pécsi 8. honvéd huszárezredbeli századosnak a cs. és kir. kamarási méltóságot adományozta.

— (A katonaság köréből.) O felsége elrendelte, hogy lovag Engel Erich altábornagy, bécsi városparancsnok, saját kérelmére a nyugállományba átvessék s neki ez alkalomból a tiszteletbeli lovassági tábornoki jellegzet és a titkos tanácsosi méltóságot mindkettőt a díj elengedésével adományozta.

— (Sándor király vesztegetései.) Gruics miniszterelnök — miként belgrádi táviratunk hírül hozza — meglátogatta börtönében Petronjevicsot, aki bebizonyította a miniszterelnöknek, hogy ártatlanul itéltek el s hogy ő a Negoibirtok eladásából származó összeg egy részét, amelynek elikkasztásával vádolták, Sándor király parancsára megvesztegetésekre fordította. Petronjevics igazolta magát a miniszterelnök előtt, hogy azért nem vallotta ezt be a törvényszék előtt s azért nem mutatta fel bizonyítékait, mert nem akart visszaélni Sándor király bizalmával. Gruics miniszterelnök kétségtelenül meggyőződött Petronjevics ártatlanságáról és a törvényszék a nyári szünet után újból fogja tárgyalni a Negoipört. Beszélnek, hogy a megvesztegetettek közt egy bécsi nagy újság is szerepel.

— (Tóthfalussy Béla temetése.) Impozáns részvét mellett temették el ma délelőtt Tóthfalussy Béla erzsébetvárosi plébánost, az erzsébetvárosi plébániatemplomból. A végtisztelesség megadására zsufozásig telt meg a plébániatemplom közönséggel.

A gyászolók sorában ott voltak: Giesswein Sándor a Szent-István-Társulat alelnöke és Klinda Teofil kanonokok, Kiss János dr. egyetemi tanár és Czikkay Lajos szerkesztő, a Pázmány-Egyesület alelnökei, akik az egyesület díszes koszoruját vitték a koporsóra, Molnár János apát, Dvorzsák János pápai protonotárius, Nagy Pál ezredes, Kaposy József, a Szent-István-Társulat igazgatója, Kereszthy Viktor dr. teológiai tanár, Glattfelder Gyula dr., a Szent-Imre-Kör elnöke, Csárszky István dr. érseki titkár, Lollok Lénárt, Bakács János, Hock János, König Gusztáv, fővárosi plébánosok, Tibanyi Károly és Tólos Lajos helyettes plébánosok, Zenner Lajos zsidói plébános, Bruha Sebestyén kapucinus zárdaönök, továbbá a VII. kerületi törvényhatósági bizottsági tagok testületileg, Morzsányi Károly, a kerület országgyűlési képviselőjének vezetésével, Eszláry Sándor kerületi előjáró, Cherven Flóris és Péter János iskolaigazgatók és sokan mások.

A gyászszertartás tíz órakor rekviemmel vette kezdetét, amelyet Steinberger Ferenc dr. kanonok tartott nagy segédlettel, Ezután beszentelte a koporsót, amelyet akkor kivitték a gyászhintóra s megindult a menet a Kerepesi-úti temetőbe, ahova gyalogosan kikísérte a koporsót az egész papság. Itt König Gusztáv vizivárosi plébános még egyszer beszentelte, azután örök nyugalomra helyezték.

— (A Wampetics-beli botrány) szereplői ma már teljesen tul vannak a veszedelmen. Ifj. Rónay László tegnap már felkelt és ma meglátogatta lovag Fackh Józsefet Réczey tanár klinikáján. Fackh is jól érzi magát és néhány nap múlva ő is elhagyhatja a kórházat.

— (Itélet a bileki halálos mars ügyében.) A múlt esztendő nyarán Bilek és Trebinje között történt szomorú emlékeztető katonai menetgyakorlat főbűnösei fölött a legfőbb katonai törvényszék most mondott ítéletet. Eszerint a törvényszék teleki Török István

ezredest, a komáromi cs. és kir. gyalogezred parancsnokát és eichensiegi Grünzweig Albert ezredes zászlóaljparancsnokot hat-hat havi fogházra ítélte, helybenhagyva a katonai első- és másodfoku bíróság ítéletét. Mivel az ítélet alapja csupán vétség — bizony nagyon szerény mértékkel mérték ki — rangvesztést, szolgálatból való elbocsátást nem involvál. Azt hiszik azonban, hogy a büntetés kitöltése után mindkét ezredes kérni fogja nyugdíjaztatását. Török és Grünzweig ezredeseken kívül a végzetes menetgyakorlatban részt vett több tiszt ellen is megindították az eljárást, de ezekkel szemben, mivel alárendelt szerepet vittek a gyakorlat folyama alatt mérsékelt büntetést szabott a hadbíró.

— (A német császárné főudvarmestere.) Valóságos tengeri kigyóvá kezd már kinőni a német császárné főudvarmesterének ügye, kiről már vagy háromszor megújították a német lapok, hogy lemond állásáról s ugyanannyiszor meg is cáfolták a hírt. Most ismét azt táviratozza berlini tudósítónk, hogy a *Breslauer Zeitung* udvari köréből szerzett értesülése szerint báró Mirbach, a császárné főudvarmestere minden cáfolat ellenére mégis meg fog válni állásától, mert Vilmos császár a leghatározottabban kívánja Mirbach távozását.

— (Német újságírók Budapesten.) Német újságírók és írók érkeztek ma délben egy órakor Budapestre. A pályaudvaron Rákosi Jenő főrendházi tag vezetésével az «Otthon» írók és hírlapírók körének számos tagja várta a vendégeket, kik néhány napig fognak fővárosunkban időzni. Ma este 9 órakor az Otthon helyiségében teast lesz, melyen a vendégek és az Otthon tagjai vesznek részt.

— (Házasság.) Magyarerőmonostori Kabos Ferenc országgyűlési képviselő eljegyezte Székelykeresztúron lécfalvi Gyárfás Endre és neje, magyarsárosberkeszi Katona Ilona leányát, Annát.

— (A kit a király homlokon csókolt.) Érdekes asszony hunyt el a napokban Nagybanján, Glavitzky Károlyné, született Székely Róza, aki egyike volt ama kevés igazi székely asszonyoknak, kik felett anélkül suhan át az idő, hogy csak valamit is változtatnának, vagy újitanának régi szokásaikon, amely életmódot szüleitől örökölte s magával vitte egész a sirig. Mint fiatal menyecskét hozta ki az ura Székelyországból és Verespatakra költöztek, hol férje bányahivalk volt. Itt élték át a 48-as idők rémséges napjait. A nagy napok elvonulása után Zalánára kerültek és itt érte az a ritka szerencse, hogy megcsókolta a király. Az ötvenes években ugyanis, mikor a király körutat tett az egész országban, Erdély e gazdag aranytermő vidékét is meglátogatta. Nagy előkészületeket tettek a fogadására és a székely nők külön járultak elébe, hogy a hódolatukat bemutassák. Utána nagy ünnepek voltak, melynek keretében egy kirándulás is fel volt véve. A fényes társaság ő felségével a szabadban uszonzott, amikor is egy eredeti székely ételt mutattak be a királynak. A király megkóstolta és annyira ízlett, hogy csaknem mind elfogyasztotta. Aztán az iránt érdeklődött, hogy ki készítette el a különös ételt? Egy piruló székely menyecskét vezettek elébe, ki térdre ereszkedve a felség előtt, megcsókolta ruhája szegélyét. A királyt annyira meghatotta ez a jelenet, hogy lehajolt hozzá és megsimogatva szöke haját, homlokán csókolt a siró menyecskét. Glavitzky né később megözvegyült s mint nyugdíjas Nagybanján telepedett le, hol gyermekeit felnevelve, nagy tisztességben élte le hátralévő napjait. A király csókjára azonban mindig nagy büszkeséggel emlékezett és soha sem hagyta ki, ha a multakról elmesélgetett az ifjabb nemzedéknek. A halál öreg korában jött csak érte, a nagy idők tanujáért. Nyolcvanegy évet élt.

— (A Norve katasztrófája.) A Norve katasztrófája alkalmából, mint Kopenhágából jelentik, a hajó legénysége és Gundell kapitány csodálatraméltó bátorsággal viselkedtek. Amikor a hajó elsüllyedt, Gundell kapitány a vízbe ugrott s uszva igyekezett menekülni. Uszás közben elérte a második gépész.

akivel másfél óráig usztak s ekkor egy csónak felvette őket. Az utasok közt volt 300 orosz katonaszökevény is, nagy részt lengyel zsidók, akik a mozgósítás elül szöktek meg. A mentőcsónakokban szivettépő jelenetek játszódtak le. Egy 17 éves fiatalember kiugrott a csónakból, hogy nővérének adjon helyet. Hasonló módon áldozta fel életét egy matróz is. A csónak, amelyben volt, a túlterhelés következtében süllyedni kezdett. Amint az asszonyok kétségbeesetten sikoltottak, felállott s «éljetelek boldogan» kiáltással kiugrott a csónakból s a vízbe fullt. — Londonból jelentik: A Setland-szigetéről érkezett távirat szerint ismét érkezett egy csónak a Norge hajótöröttjeivel. A menekültek egyike azt beszéli, hogy nyolc napig voltak nyílt tengeren és végképp ki voltak merülve, mikor megpillantották a szárazföldet.

— (Tízéves találkozó.) Az esztergomi keresztény ifjuság azon tagjait, kik 1894. július 22-én szerződésileg arra kötelezték magukat, 1904. július 24-én Esztergomban tíz éves találkozóra gyűlnek, Pelczmann László Esztergomból felhívja, hogy pontos címüket vele tudassák, hogy a továbbiakról mindenkivel levélileg értesíthessen.

— (Szerzetesi iskolák bezárása.) Mint Párisból jelentik, a hivatalos lap holnap a kongregációs tanintézetek bezárására vonatkozó rendeletet teszi közzé. A kongregációs oktatás megszüntetésére vonatkozó törvény ama községekben, hol az egyházi iskolákat világiakkal pótolhatják, azonnal alkalmazásba jut.

— (Az elárult erődítési tervek.) Olaszország katonai köreiből óriás izgalmat okozott Ercolese százados hazaárulása. A mikor az olasz hadügyminiszter megtudta, hogy egy külföldi hatalom fontos okiratok hirtokába jutott, kezdtek megfigyelni a százados és feleségét, aki rendkívül szép és elegáns asszony, most harminckét éves és Velencéből származik. A hatóság különösen Ercolese levelezésére terjesztette ki a nyomozást, utána küldött valakit amikor a százados olykor külföldre utazott, utóbb pedig már azt is kiderítették, hogy a százados házához sok ismeretlen ember jár s hogy mindannyi külföldi kém. Amikor aztán a gyanu egyre erősödött s a hatóság azt is megtudta, hogy ismét egy külföldi kém jelent meg, akinek a százados ezuttal rendkívül fontos okiratokat akar átadni, azonnal kiadták az elfogató parancsot. Ezt azonban nem volt könnyű teljesíteni, mert sejtető volt, hogy Ercolese és felesége bezárták ajtajukat a rendőrség emberei előtt s aztán öngyilkosságot követnek el. Ezért egy detektív táviratkihordónak öltöztetve küldötték el a századoshoz. Ez a detektív szerencsésen be is jutott és bebocsátotta a rendőrség embereit is. Az elfogás alkalmával úgy a férj, mint a felesége öngyilkos kísérletet követett el, a százados revolverrel, neje törrel akarta magát megölni, de a karabinerik lefegyverezték őket. A százados a hazaárulásra kártyaszervenvedelme, az asszonyt pedig a bűnrészességre fényűző, pompaszerető természete vitte rá. Emiatt szereztek aztán pénzt olyan módon, hogy a százados a citadella várszékényeiből tolvajkulcs segítségével kiszedte az okiratokat és a terveket s ezeket azután másolták, fotografálták; az asszony, hogy mindenkit félrevezessen, azt hiesztelte, hogy ő szenvedelmes amatőr-fotografus. A százados teljesen megtört a börtönben, neje inkább cinikusan viseli magát. Két gyermeküket most a város vette gondjába. Megállapították, hogy azok az okiratok, amelyeket Ercolese százados elcsent, mind igen nagyfontosságúak katonai szempontból. — Rómából táviratozzák még: A lapok szerint az a külföldi ügynök, aki Ercolesevel összeköttetésbe lépett, Vallere Gusztáv francia ember, aki 3-án este Messinába érkezett és 6-án tovább utazott Palermóba. A rendőrség buzgón nyomozza Valleret.

Rómából táviratozzák újabban nekünk, hogy Ercoles kapitány, mint a vizsgálat kiderítette,

Törvényesen védett

„Bob-csemege”

a legkellemebb hashajtó. Orvosok rendelik.

Kapható a gyógyszerárakban.

Főraktárak: Lux Mihály, Múzeum-körút 7., Dr. Egger Leó, Váci-körút 17., Török József, Király-utca és Andrássy-ut, Karlischmaroff A., Népszínházszemben, Fodor J. Sas-drogueria, Kerepesi-ut, Gara és Roih, József-körút 74., Fodor Márton, VII., Király-utca 41. és Váci-körút 10., Molnár és Moser, Koronaherceg-ut., Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szécsi Lajos, Andrássy-ut 78., Reiner és Társa, Buda, II., Fő-utca 12.

Franciaországnak árulta el a messinai és szicíliai erődítmények terveit. A franciabarát és az irredentista lapok azonban még ma is Ausztria-Magyarországot gyanúsítják a tervek megvásárlásával. A *Giornale d'Italia* közli, hogy Ercolesi kapitány három év óta üzi a kém-szolgálatokat s már többször gyanuba fogták.

— (Gyászrovat.) **Almássy György** nyugalmazott rendőrkapitány tegnap hosszas szenvedés után 46 éves korában meghalt. Az elhunyt 1884 óta volt az államrendőrség szolgálatában. 1889-ben kapitánynak nevezték ki és azóta az I., II. és X. kerületi kapitányságnak volt a vezetője. Tavaly súlyos idegbaj lepte meg és elmeegógyító intézetben helyezték el. Pár hónappal ezelőtt nyugdíjazták. Temetése vasárnap délután fél 5 órakor lesz a farkasréti temető halottas házából.

— (Új templomok Szegeden.) Szeged város közönsége közelebb három római katolikus templomot fog építtetni: a fogadalmi templomot egy millió korona költséggel, a rókusi templomot négyszázezer korona költséggel, és Újszegeden a Szent Erzsébet-templomot hatvan ezer korona költséggel. Előbb a rókusi templomot építik föl. Ennek a templomnak az építését **Aigner Lajos** és **Rainer Károly** szegedi építészekre bízták.

— (A magyar kivándorlás hiénái.) Ismételtén foglalkoztunk a trieszti Austro-Americana hajóvállalat ügyével, ismertetve azt a perfid eljárást is, amelylyel valóságos csábítók a magyar népet. Hogy azonban ez az osztrák vállalat mily furfanggal működik, arra nézve jellemző az is, hogy több budapesti napilapba, szavahihető bécsi tudósítások alapján, tegnap azt a közleményt csuszatták be ravaszul, hogy a **Giulio** trieszti kivándorló hajó július 5-én 1340 kivándorlóval elindult New-Yorkba. Hogy mennyire tendenciozus és megbízhatatlan volt e hír forrása, az bizonyítja legjobban, hogy a Giulio hajó, amelynek menetrendje szerint is — mint tegnap megírtuk — csak 9-én kellett volna indulnia, nemcsak hogy 5-én el nem indult tehát, de még holnap sem indul, hanem menetrendjét be sem tartva, 11-én hagyja el Triesztet. A híresztelt 1340 kivándorló helyett pedig mindössze 17-en jelentkeztek az osztrák-német hajóra. Igen érdekes hírt kaptunk Fiuméből is. **Plappart Lipót** lovag, aki előbb a fumei kivándorlási iroda alkalmazottja volt, ez iroda szolgáját megfelelő jutalék ígérete mellett közreműködésre kérte föl, hogy a magyar kikötőben egybegyűlt és a Fiuméből induló hajókra várakozó embereket titokban Matuglien át Triesztbe csalja, ahonnan a Giulio hajón minden ellenőrzés nélkül Amerikába indítja. A szolgálta azonban, aki látszólag elfogadta ezen ajánlatot, följelentést tett a fumei rendőrkapitányságnak, amely Plappart lovagot tíz napi fogházra és 150 korona pénzbírságra ítélte. A fumei kormányzóság az esetről jelentést tesz a belügyminiszteriumnak.

— (A repülőgép áldozata.) Kétségbeesett uriaszony tett jelentést a főkapitányságon, elpanaszolva, hogy férje, **Tarcal Viktor**, a nagymező-utcai feiső kereskedelmi iskola matematika tanára július elseje óta nyomtalanul eltűnt a fővárosból. Tarcal kitűnő pedagógusnak ismerték; az utóbbi időben azonban mindig súlyosbodó rögeszméje támadt, hogy ő van hivatva a repülés problémáját megoldani. Nagyon valószínű, hogy eltűnése is ezzel van kapcsolatban. Tarcal ugyanis, mint kitűnő matematikus, évekkal ezelőtt olyan tételt állított fel, amelylyel szerinte a repülés problémáját kétségtelenül meg lehet oldani és egy Roheim nevű társával addig-addig szerkesztette, kombinálta a repülőgépet, hogy a sok machinációba ötvenhatezer koronát ölt bele. Elhanyagolva még a házasságát is kétségbeesve érte aggodó feleségét is. Pedig a szépséges asszony férje szerelméért mindent feláldozott, amit nő csak áldozni képes. Még az 1901. év főszezonjában történt, hogy **Della Pilo Laura**, egy csodaszép olasz, de bécsi születésű ének- és zongoraművész, fényes sikerű hangversenyt tartott a budapesti Royal-szálló nagytermében. Tarcal jelen volt a hangversenyen és halálosan beleszeretett a művésznőbe, aki különben egy bécsi gyáros özvegye volt. A tanár heves szerelme viszonzásra is talált s a művésznő, kinek épp akkoriban a bécsi Karl-theater igazgatója előnyös szerződést

kinált, felesége lett Tarcalnak. Boldog házasságuknak csak az az egy hibája volt, hogy a férj mindjobban belemerült a repülés problémájába. Az iskolai év végén, azaz a múlt hó végén Tarcal egy bankban 1200 forintot vett kölcsön s e hó 1-én nyomtalanul eltűnt Dembinszky-utca 18. szám alatt levő lakásáról. Kétségtől győztört felesége attól tart, mivel Tarcal minden bucsuzás nélkül távozott, hogy valami baleset vagy egyéb baj érte. A rendőrség köröztetni az eltűnt tanárt.

— (Letartóztatott tolvajok.) A rendőrség letartóztatta Szalkai Jánosné, született Krausz Ernesztin husz éves varrónőt és Igneczki Ferenc cipész huszonkét éves feleségét, Vucs Terézt. Mind a két nő rosvott multu bolti tolvaj, akik legutóbb vásárlás ürügye alatt a Pálffy-téren egy divatkereskedésben több száz koronát érő selyemárut loptak el. — A rendőrség letartóztatta Ballai Sándor tizenöt éves és Deim József tizenhét éves csavargókat, akik e hónap 6-án a Csömöri-ut 59. szám alatt levő műegyetemi tennis-klub deszkabódéját feltörték és abból ellopták a tennisruhákat.

— (Női gyászruhák.) Gyászszertek alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibárus-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készülnek. Vidéki megrendelésnél sürgönyileg beküldendő a mellbőség és alhossza.

× Felhívjuk olvasóink figyelmét Erényi Béla gyógyszerész lapunk mai számában megjelent *«Bob-csemege»* című hirdetésére.

× Idősnek látszó arcok fiatal, üde kinézést nyernek, ha a világhírű teljesen ártalmatlan valódi angol Balassa-féle ugorokatejjel ápolják. Uvegye 2 korona Balassa K. gyógyszerárában, Budapest, Erzsébetfalva 10.

× Fölhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az *«Adria»* szállóval szemben létező női-divatruházára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A Fővárosi Nyári Színházban holnap vasárnap **Kovács Mihály** felléptével *«A plébános szakácsnője»* című mulattató énekes életkép és hétfőn a *«Boccaccio»* operette kerül színre. A jövő hét folyamán *Rózsahegy* Kálmán folytatja vendégjátékát a *«Charlie nénye»* című bohóságban. *Jászai Mari*, a Nemzeti Színház művésznője szintén a jövő héten kezdi meg több estére terjedő vendégjátékát. A művésznő legnagyobb tragikái szerepeit, mint *Medeát*, *Stuart Máriát* és *Elektrát* fogja a budai szinkörben játszani.

SPORT.

× Siófoki futtatások. A holnapi második napnak még érdekesebb a programja, mint a mai versenyné. Főszám a Fejérmegyei akadályverseny, melyre **Páfrány** és **Dallos leány** a tipünk.

Jelöltjeink:

- I. Szemérmes — Ezaz — Vyllar
- II. Mardonius — Orne — (Hamar)
- III. Páfrány — Dallos leány.
- IV. Páfrány — Hamar — Augustin
- V. France — Robber.
- VI. Veranda — Tellramund — France.

NYILTTÉR. *)

Vérgyógyítás.

Hemopatia.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

dr. Kovács J.

egyetemi orvostudornak (Hemopata) rendelő intézete van **Budapest, V., Váci-körut 18. szám alatt.** Rendelés naponta 9—12-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

* E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Királyi elismerés.** O felsége megengedte, hogy **Pászt Vilmos**, kuriai bírói címmel és jelleggel felruházott fehértemplomi kir. törvényszéki elnöknek saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, az igazságszolgáltatás terén teljesített sok évi hű és kitűnő szolgálataiért a legfelső elismerés tudtul adassék.

— **A rákosi vasutasok bünpöre.** A budapesti kir. büntető törvényszék ma délelőtt tizenegyedfél órakor hirdette ki az ítéletet a rákosi vasutasok bünpörében. A törvényszék **Bohus Mihályt**, **Pázmány Lipótot** és **Tóth Pált** bűnösöknek mondta ki magánosok elleni erőszaknak — a 92. §. alkalmazásával enyhített — vétségében és ezért őket *egyenként 2—2 hónapi fogházra ítélte*, amiből 46 napot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Ellenben **Balázs Jánost**, **Dimitrievits Dragutint**, **Csete Józsefet**, **Farbenheim Miksát**, **Mazán Andrást**, **Jancsó Józsefet**, **Czéh Jánost** és **Hermann Istvánt** a törvényszék a 176. §-ba ütköző bűncselekmény vádja és következményei alól felmentette. Ugyancsak felmentette a törvényszék **Balázs Jánost**, **Dimitrievits Dragutint**, **Csete Józsefet**, **Jancsó Józsefet**, **Czéh Jánost**, **Hermann Istvánt**, **Tóth Pált** és **Bohus Mihályt** a hivatalos hatalommal való visszaélés vétségének vádja és következményei alól. **Mennesdorfer Ferenc**, **Murai József**, **Kampfmüller Béla** és **Czentár János** ellen az eljárást megszüntették. Elrendelte továbbá a törvényszék, hogy a büntető iratok az államrendőrség főkapitányával közöltesse.

A bíróság azt vizsgálta, — mondja az indokolás — hogy a vonat megállításában a vádlottak résztvettek-e? A törvényszék abban, hogy egyesek véletlenül vagy kíváncsiságból jelen voltak, nem látja a 176. §-ba ütköző bűncselekményt fenforogni. A három elítélt vádlottal szemben azonban a törvényszék bizonyítva látta, hogy ők a csoportban nemcsak jelen voltak, hanem agresszív működést is kifejtettek. Így **Bohus Mihály**, az egyik tanu szerint, a vonat elé állott s ezt kiáltotta: *«Egy mindnyájunkért — mindnyájan egyéért!»* aminek a felizgatott tömegben kétségtelenül jelentőséget kell tulajdonítani. **Pázmány Lipót** maga is beismerte, hogy ott volt a tömegben s azt kiáltotta: *«Nem engedünk!»* **Tóth Pálról** szintén bebizonyult, hogy jelen volt a csoportba és a főnöke ellenkezése dacára eloltotta a lámpákat. Enyhítő körülményekül tudta be azonban nekik a bíróság, hogy büntetlen előéletűek, hogy egy nagy tömeg befolyása alatt állottak, hogy a résztvevők legtöbbje kimenekült a büntető igazságszolgáltatás keze alól. A többi vádlottakkal szemben a törvényszék nem látta beigazolválni, hogy a terhükre rótt cselekményt elkövezték volna. A hivatalos hatalommal való visszaélés vádja alól azért mentette fel a bíróság a vádlottakat, mert nem közhivatalnokok. A rendőrség előtt tett beismerő vallomások a törvényszék nem vehette figyelembe, mert a tárgyalás során számos adat merült fel arra, — kifogástalan tanuk vallották eskü alatt — hogy a vallomások a rendőrségen nem minden tekintetben lettek hiven felvéve. Ezért az iratokat átteszi a rendőrséghez, hogy az illető rendőri közeg ellen felmerült vádak tisztáztassanak.

Dr. Geszti Andor királyi ügyész **Tóth Pála** és **Pázmány Lipótra** nézve megnyugodott az ítéletben. **Bohus** terhére felelősséget jelentett be, ugyszintén a többi vádlottakra nézve is a 176. illetve 480. § meg nem állapítása miatt. A vádlottak közül **Bohus**, **Pázmány** és **Tóth Pál** felelősséget, a többiek megnyugodtak. Valamennyi védő felelősséget jelentett be az iratoknak a főkapitányhoz való áttétele miatt.

— **Az élesdi zendülők szabadlábbon.** Emlékezetes eset volt az a véres zendülés, mely néhány hónappal ezelőtt a biharmegyei Eleds lakossága közt kitört. A zendülés valóságos harcra fejlődött a csendőrség és a felbőszült oláhság között s mindkét részről számos áldozattal járt. A zendülők közül a nyomban megejtett vizsgálat nyomán tizenhatet letartóztatott, kik a nagyváradi királyi törvényszék fogházában várták büntetésüket. A vádirat izgatással és közszend elleni kihágással vádolta őket. A tegnapi napon, mint értesülünk, meglepetés érte a letartóztatottakat. Büntöyük főtárgyalása napjái az egy **Silberstein** Dezső kivételével valamennyiüket szabadlábba helyezték. A szerencsétlen emberek, kiket lelketlen izgatás vitt bele az okatlan zavargásba, tegnap délután hagyták el a törvényszéki fogházat s egy részük gyalog, másrésztük pedig az esti személyvonattal hazament falujába.

KÖZGAZDASÁG.

Vásárcsarnoki ügyek.

Budapest, július 9.

A vásárcsarnoki bizottság tegnap ülést tartott. Ez az ülés több szempontból igen érdekes s ezért kívánunk vele foglalkozni.

Mindjárt az ülés elején Ziegler Nándor vásárcsarnoki igazgató tett jelentést, amely szerint a vásárcsarnokok 1905. évi előirányzott bevétele 1,111,836 korona, míg kiadása 579,604 korona. A vásárcsarnokok tehát a következő évben közel 600,000 koronát jövedelmeznek a fővárosnak, *hözvén a befektetett tőkének 4/4 százalékát.* Természetesen örvendetes tudomásul vették ezt, jóllehet, amikor a vásárcsarnokokat megépítették, kimondták, hogy 25 százaléknál többet nem szabad jövedelmeznie. A vásárcsarnokok tehát a főváros gyümölcsöző befektetése; akkor, amikor általános a panasz a fokozódó drágaságról, aminek közvetlen oka jórésben az is, hogy az elárúsítóknak méregdrágán mérik a helyeket a vásárcsarnokokban. Sőt ez egyenes merénylet a főváros lakosságának kizsákmányolására.

Másik, nem kevésbé érdekes pontja volt az ülésnek a «Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet»-nek kérése. A szövetkezet ugyanis értesítette a közvélemény és közgazdasági ügyosztályt, hogy a saját kebelében a nagyközönség kizárólagos érdekében hordó-bor értékesítő osztályt szervezett, amelynek az a célja, hogy hordókból, kisebb mennyiségben is kapható legyen a termelőktől közvetlenül érkezett tiszta és hamisítatlan bor. Kéri tehát az engedélyt arra, hogy az árusításnak ezt a módját folytathassa. Nos, felszólalt Ehrlich G. Gusztáv és Mauthner Adolf ur s hangsúlyozta azt, hogy az ilyen kicsinyben való elárúsítás aláássa a vásárcsarnok intézmény tekintélyét, e kérdésnek a napirendről való levételét indítványozták. Ami meg is történt.

Tehát a gazdák szövetségének kérését elvetették. Mi történt azonban egy másik hatósági közvetítő (mint amilyen a szövetkezet is) kérésével? Ez a másik közvetítő az iránt instált, engedjék meg neki, hogy tömeges felhozatok alkalmával ő a saját számlájára is teheszen vételleket. Megjegyezzük, hogy a vásárcsarnoki szabályzat a leghatározottabban tiltja ezt, azon alapon, hogy a közvetítő kereskedő is nem lehet ugyanazon cikkekre, amelyeket hozzá a termelő bizalomból küldött be; továbbá mert így a közönségben megrendülne a bizalom az iránt, hogy csak a termelőtől közvetlenül érkezett termékeket vásárolhat a hatósági közvetítőtől.

Ennek a közvetítőnek kicsinyben való elárúsítási kérése azonban mégis szavazat alá került. Kettőn mellette, kettőn ellene foglaltak állást. Így egyenlők lévén a szavazatok, Melly tanácsos, mint a vásárcsarnoki bizottság elnöke is leszavazott és pedig — *mellette.* Így történt, hogy az egyik vásárcsarnoki közvetítőnek megadták azt, ami a szabályzattal határozottan ellenkezik. Elutasították azonban a másik közvetítő kérését, a gazdák szövetségét, ami amellet, hogy a szabályzattal is megfér, a közönségnek határozott előnyére is volna.

Ime, ez történt a tegnapi vásárcsarnoki bizottsági ülésen. Röviden kommentáltuk. Legközelebb azonban részletesen foglalkozunk a vásárcsarnok egész rendszerével, amikor majd rámutatunk mindamaz anomáliákra, amelyeknek anyagi következményeit érzi a főváros minden polgára, de az ország termelőközönsége is.

A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület, mint Szatmárról jelentik, tegnap tartotta ott igazgatóválasztmányi ülését Kólcsey Antal elnöke alatt. Több az egyesület belételeire vonatkozó ügy elintézése után Poszvák Nándor titkár előterjesztése alapján hozzájárultak az O. M. G. E.-nek az olasz borok beözönlése, valamint az aratás zavartalan lefolyása tárgyában elfoglalt álláspontjához. Elhatározták, hogy a tejszövetkezetek adómentessége tárgyában a vas megyei gazdasági egyesület indítványa alapján felterjesztést intéznek a kormányhoz. Az aranka elleni óvintézkedések megvitására Szatmárott e hó 13-án közgyűlést tartanak. Végül az egyesület tagjai sorába tizenöt új tagot vettek fel, köztük Kristóffy József főispánt.

Bojkottált sörgyarak. A müncheni sörgyárosok a bojkottált huszonkét hamburgi sörgyárba nem szállítanak több sört s felszólították a sörfőző munkásokat is, valamint az összes németországi sörgyarakat, hogy csatlakozzanak a bojkotthoz.

A veszprémi kiállítás, mely egyike lesz a vidéki kiállítások legsikerültebbjének, tudvalevőleg augusztus hó 28-án Tallián Béla földművelésügyi miniszter által nyitattik meg s szeptember 8-ig tart. A kiállítás tartama alatt augusztus hó 30-án lesz a kiállítás területén az «Országos Gazdakongresszus», melynek határidejét Darányi Ignác elnöke alatt a Magyar Gazdaszövetség a legközelebbi napokban állapítja meg végérvényesen. Szeptember 7-én a Siófokon ülésező orvoskongresszus látogatja meg a kiállítást, előző napokra pedig az Országos Halászkongresszust hívta meg a kiállítás rendezőse, a kiállításon gyönyörű kollekciónban bemutatandó balatoni halászati csoport megtekintésével kapcsolatban. A kiállítás területén már befejezéséhez közeledik az ős Bakony érdekességeit magában foglaló erdészeti pavillon, mellette a Bakonyt uraló Esterházyak külön erdészeti pavillonjával, a kiállítás központja pedig a borászati csarnok lesz, melyben a valódi «Somlyait» 720-éveségekben 150 termelő pincéjéből kóstolhatják a kiállítás látogatói.

Olesó takaréktűzhelyek kiállítása. A gazdasági munkások és cselédek részére alkalmas takaréktűzhelyekre kiírt pályázaton résztvevő munkákból a Magyar Mérnök és Építész-egylet a technológiai iparmuzeumban augusztus 12—25-ig tartó kiállítást rendez, melyet Tallián földművelési miniszter személyesen nyit meg.

A vas megyei tejszövetkezetek. A Vas megyében működő 36 tejszövetkezetről az imént megjelent kimutatás szerint a szövetkezetnek 2638 tagja van 4786 üzletrészszel. A tagok a múlt évben 5,308,193 liter tejet szállítottak be, ebből 163,437 kgr. vaj is készült. A szövetkezetek múlt évi bevétele 467,279 korona volt.

Gyapjuárverések. Az idei gyapjuárverések első sorozata ma a vevőközönség csekélyebb volta dacára változatlan irányzatban és változatlan árak mellett zárult. A kiállított 4237 zsákból 2300 elkel.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

A meleg időjárás s kedvezőtlenebb belvárosi jelentések hatása alatt az üzlet irányzata továbbra is szilárd, holott Amerikából és Berlinből alacsonyabb árjegyzések érkeztek. Ennek ellenében Párisban az árak tartósan emelkednek, mely körülmény az igen forró időjárásnak és kedvezőtlenebb mezőgazdasági híreknek tudható be.

A spekuláció, miután a malmok ma is nagyobb mennyiségű búzát váltottak magukhoz, nem merete már oly bátran dobálni a papiros búzát, hanem inkább vásárolta s ez legelőkelőbb bizonyítja, hogy az üzlet alapirányzata szilárd s nemsokára további emelkedés várható.

Készáru-piac.

Buza igen jó vételkedv s ugyanoly kínálat mellett elkel kb. 50.000 mm. tartott árakon. Egyéb cikkek változatlanok maradtak.

Buza.
Tiszavideki: 500 mm. 79.5 k. 9.60 korona, 500 mm. 79 k. 9.60 korona, 100 mm. 80 k. 9.60 korona, 100 mm. 79.5 k. 9.60 korona, 735 mm. 80 k. 9.55 korona, 4000 mm. 79 k. 9.55 korona, 100 mm. 79.5 k. 9.55 korona, 100 mm. 79.5 k. 9.40 korona, 100 mm. 79.5 k. 9.40 korona, 1000 mm. 79 k. 9.52 korona, 200 mm. 79 k. 9.50 korona, 3000 mm. 79 k. 9.45 korona, 3000 mm. 78.5 k. 9.50 korona, 550 mm. 78 k. 9.55 korona.
Új buza: 800 mm. 81 k. 9.42 korona.

Féjermegyei: 9000 mm. 77 k. 9.17 korona, 500 mm. 77 k. 9.15 korona, 500 mm. 76 k. 9.15 korona.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 77.8 k. 9.20 korona.

Tolnai: 450 mm. 76 k. 9.07.5 korona.
Bánsági: 400 mm. 78 k. 8.92.5 korona, 1750 mm. 78 k. 9.— korona, 400 mm. 78 k. 8.92.5 korona, 200 mm. 77.5 k. 8.95 korona, 1750 mm. 76.3 k. 8.80 korona.

Bácskai: 800 mm. 77 k. 9.30 korona.
Kulai: 960 mm. 77 k. 9.27.5 korona.
Szarvasi: 4000 mm. 80 k. 9.60 korona.
Dunai: 3150 mm. 75 k. 8.65 korona.
Obecsei: 1400 mm. 78 k. 9.45 korona.

Becskereki: 4000 mm. 76.2 k. 8.88 korona.
Szerb: 42000 mm. 77 k. 8.40 korona.
Raktárára: 2000 mm. 77 k. 9.02.5 korona, 500 mm. 77 k. 9.02.5 korona, 1000 mm. 77 k. 9.— korona, 1000 mm. 76.7 k. 9.— korona, 1000 mm. 76.8 k. 8.— korona, 3000 mm. 76 k. 8.85 korona.
Arpa: 450 mm. 6.05 korona.
Rozs: 600 mm. 6.35 korona, 500 mm. 6.35 korona, 150 mm. 6.35 korona.
Rozs (új áru): 200 mm. 6.47.5 korona, 500 mm. 6.45 korona.
Zab: 300 mm. 6.25 korona, 400 mm. 6.25 korona.
Tengeri: 200 mm. 5.42.5 korona, 100 mm. 5.40 korona.

Határidő-üzlet.

Alacsonyabb külföldi árjelentések dacára, nálunk az irányzat szilárd volt.

Érték-tőzsde.

Az egész héten át tartó üzlettelenség dominálta a mai tőzsdét. Az irányzat is gyengülő volt, habár az alapirányzat szilárdabb maradt is. A helyi piacon a magyar fegyver és gépgyári részvények árfolyama emelkedett.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	641.—	641.—	640.50	—
Magyar hitel	750.—	749.50	749.50	—
4% koronajáradék	97.15	97.15	—	—
Leszámitolóbank	449.—	449.—	449.—	—
Jelzálogbank részv.	502.—	502.—	502.—	—
Rimamurányi	491.—	491.—	491.—	—
Allamvasut	636.50	636.—	636.—	—
Városi villamos	330.50	330.50	—	—
Budapesti közuti	570.50	570.50	—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	640.—	—	—	—
Magyar hitelrészv.	748.—	—	—	—
4% koronajáradék	97.15	—	—	—
Leszámitolóbank	449.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	502.—	—	—	—
Rimamurányi	491.—	—	—	—
Allamvasut	636.—	—	—	—
Városi villamos	330.50	—	—	—
Budapesti közuti	570.50	—	—	—

Utőtőzsde.

A 4 órai vérlábor maradt:

Osztrák hitelrészvény	640.75	Osztrák-magyar államvasut	636.75
Magyar hitelrészvény	750.50	Közuti vaspálya	572.—
Leszámitoló-bank	449.—	Városi villamos vasut	330.—
Rimamurányi vasut	r. t. 491.—	Déli vasuti részvény	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvénytársaság
a szab. osztr.-magyar
államvasuttársaság resicai mezőgazdasági gépgyárának vezérigénysége.

Mezőgazdák különös figyelmébe

Egyetemes acélekék.

Eltérhetetlen téglacél ekefej. Páncélaél-kormány-lemez. Magasított acélekefej. Porvédő kerekek. Acél gerendely.

Tiszta acélananyag saját hámorainkból.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Ekegyártás terén legelső rangu magyar gyártmány, felülmulja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes talajművelőgépet terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Rövidített levélcím:

„AGRARIA“ Bpest V., Váci-ut 2.

Sürgönycím:

„AGRARIA“ Budapest.

OLBRICH L. szíjgyártó, nyerges és bőröndös.
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 6.

Képes árjegyzék bérmentve.

!!! 1903. évi Besztercebányai kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve. 1903. évi Kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve. 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve. !!!

Kállai Lajos motortelepe, Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Ma Telles jótállás kitűnő cséplésért!!!

A jelenkor legegyszerűbb és leg-
tökéletesebb motorcséplő-készlete.
Gépész nélkül könnyen kezelhető.
Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében
használt gépek cserébe vételnek.

!! Egyedül létező újdonság!!
Önműködő, ellenőrző és biztosító-szelep.
Külön mezőgazdasági géposztály: **gőzgépek,
malomok, járgányok, cséplők, vető-
gépek stb.**

Ezen motorcséplő-készletek felülmúlhatlan kitűnősége felől tudakozódnál lehet:
Báró Kemény József urnánál Maros-Németh (Erdély).
Sziij Bálint földművelő urnánál Nagy-Igmand (Komárom).
Ferenzy György plébános urnánál Ipolyzalka (Hontm.).
Nagy János földművelő urnánál Beleg (Somogy). stb. stb.

Legbiztosabb olcsó üzem! Arjegyzék kívánatra bérmentve

SZINHÁZAK.
Vasárnap, 1904 július 10-én.

Fővárosi nyári színház.
Délután fél helyárrakkal:
San-Toy.
Kezdeté 3 órákor.
Este rendes helyárrakkal:
A plébános szakácsnője.
Kezdeté fél 8 órákor.

Városligeti nyári színház.
Délután fél helyárrakkal:
A hét Schlésinger.
Látványos énekes bohózat 5 képből. Zenéjét szerző:
Barna Izó. Kezdeté fél 4 órákor.
Este rendes helyárrakkal:
Ugyanaz.
Kezdeté fél 8 órákor.

**Brázay-féle
sósórszesz.**

Használati utasítás minden
üveghez mellékelve van
Nagy üveg 2 korona. Kis
üveg 1 korona. Kapható min-
denütt.

Pénzkölcsönt!

Kis- és nagybirtokoknak,
kiknek birtokait nagy ka-
matu adóság terheli és ezt
olcsó kamatos pénzzel
akarja kifizetni, avagy ha
új kölcsönt akar felvenni,
oly pénzt, melyre csak 4%
kamat fizetendő s mely ka-
mattal a tőke is törlesztve
lesz s adós bármikor fel-
mondhat, a pénzügyintézet
azonban nem mondhat fel,
teljes bizalommal forduljon
Grünsfeld S.-hez
Budapest, Király-u. 23. sz.

**MATADOR
szeszifőző**

1. sz. 1 kor. 80 fill. 2. sz.
2 kor. 60 fill. **Aranyfény**
I-a üvegtest, nagy 60 fill.,
kicsi 40 fill.

Adria légszesz-öngyújtó
darabja 1 korona.
Vidékre utánvét mellett.

Aranyfény
Budapest, VIII. József-körut 9.

Megjelent!
a magyarországi latin és görög szertartású
világi és szerzetes róm. kath. papság
Évkönyve és Névtára
az 1904-ik évre.

Hivatalos adatok alapján összeállította
az Egyházi Közlöny szerkesztősége.

A 44 ivre terjedő és X. Pius pápa legutóbbi arc-
képével ellátott csinos kötet két részből áll:

I. rész: Az **Évkönyv**, azaz **Papi Naptár**,
mely a szokásos naptari részekben, gondosan össze-
állított és rendkívül gyakorlatias rovatokon s táblázato-
kon kívül a hasznos tudnivalóknak és utbaigazításoknak
oly tömegét tartalmazza, hogy e kézikönyv mellán
nevezhető az **írósztal kis lexikonának**.
Tartalmát bajos volna felsorolni, mint újdonságot
azonban feljegyezzük, hogy a többi között s a római
egyházkeresztyén pontos státusán kívül, fel vannak
benne sorolva a világ összes egyházmegyei fontosabb
személyi és statisztikai adataival.

II. rész: A magyarországi papság teljes **Névtára**,
mely az egyes püspöki irodák hivatalos adatai alapján
készült s melynél pontosabb papi címár eddig meg
nem jelent.
Mindenkit meg fog lepni az egész könyvnek lelki-
ismeretes összeállítása, ügyes berendezése és izéles
kiállítása.

A könyvnek bolti ára 7 korona 50 fillér.
Megrendelhető a **Magyarság** kiadóhivatalában is.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a
KALAP-KIRÁLY
tavaszi elsőrangú különlegességeire

Budapest, Kossuth Lajos-utca
(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben
elismert specialista. Divatlap küldetik. 253

SCHMIDT M.
szíjgyártó, nyerges és bőröndös
Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.
Kocsizó- és lovaslánc-szerszámok.
359 Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy
TAUSZKY MIKSA FIA TAUSZKY LIPÓT.
Butorszállítási, beraktározási vállalata
Csakis Szervita-tér 5. sz. alatt létezik.
Elvállal: költözködések helyben és vidé-
nek, pontos kiszolgálás jutányos árak mellett.
Címre kérem figyelni.

Gépészek.

Kazánfűtési vizsgára előkészítő könyv 70 fillér. előbbi és loko-
mobil és cséplőgépekről 1 kor. 50 fillér. két előbbi és az összes
stabilizátorokról 2 kor. 50 fillér. Esztergályosok kézikönyve csavar-
menet-számítással 2 kor. Villamossági kató. telefon, villamcsengő
stb. 3 kor. — 1905. évre a „Magyar Gépészek” zsebnaptára erős
vaszonkötésben és szakbavagó tartalommal 2 kor. 10 sz. Kik
rendelni akarják, sziveskedjenek minél előbb egy levelező-lapon
azt velem tudatni.
Vizsgára biztos sikerrel előkészíték. Morva Rezső, Budapest,
VIII. ker., Gélya-utca 49/c, ajtó 4.

GOBESAGOK kacagtató
székelyhistoriák
II. KIADÁS
Postaköltséggel együtt 1K.40.f. ért
küldi: PÉTERFY TAMÁS BUDAPESTIX Kötődek

Kettős elektromágneses kereszt
gyógyít és felüdít kezeség mellett.

E készleték gyógyít és segít lej-, ül- és
foglaltságnál; a mig-
rén, neuralgia, vér-
túlulás, sápkór,
szédülés, a fülza-
gás, nagyothallás, a
szívverés, sziv-
göresök, asztmatikus
rehamok, gyomor gör-
csök s egyéb göresök,
az étvágytalanság, a
hideg kezelt és lábak,
a csusz, köszvény,
ischias bajában; in-
fluenzában s a vele-
járó hátfájásoknál; kü-
lönösen idegkénytel-
mknál s a velük járó
álmánosság bajában;
a rendetlen vérkerin-
gés bajában s még sok
más oly bajban, a melynek
a normális orvosi kezelés szerint
villamos áram a gyó-
gító szere.
E készletének tagad-
hatatlan előnye az,
hogy nemcsak időrel-
időre, de állandóan jó-
tékony villamos áramot
áradoztat szét a test-
ben s míg egyfelől szinte
hámulatos sikerrel gyó-
gít, másfelől a legháladato-
sabb övöszer az emberi szer-
vezetet megrögző betegségek
ellen. Nagy figyelmet érdemel
az a körülmény, hogy husz-
ötös betegségeket teljesen
meggyógyított. Az íróda-
ban levő elismerések és bi-
zonysítványok, amelyek a
világ minden részéből há-
lással emlékeznek meg ta-
lálmányomról, mindenkor
mindenki által megtekint-
hető.

Akt legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg kész-
letem, az visszakapja a pénzét. Ahol már minden hasz-
talan volt, kérem, tessék a készletemet megpróbálni.

Négy készleték ára 6 korona.
Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készleték ára 4 korona.
Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőeknek való.

Központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére:
MÜLLER ALBERT
Budapest, V., Kálmán-u. 18/H. Vadász-u. sarok.

Kalap-különlegességek legújabb divatalakokban
NEUBART DEZSŐ-nél 3, 4, 5 kor.-ért kaphatók
BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A „HARISNYAKIRÁLY” budapesti üzlete kizárólag Teréz-körut 2. szám a.
Elismert legjobb harisnyák.
Feltétlen szabott és olcsó árak. Feltétlen szabott és olcsó árak

Becsleési áron alul adatnak el még a lent felsorolt cikkek, mivel azok többé raktáron nem lesznek.

Table listing various goods such as 'elegáns Sephir pongyola', 'remek delain pongyola', etc., with their respective prices and quantities.

Table listing goods like '1 tolltartó Ágyhuzat, erős, mint a bőr', '1 Pius-pápa vászon, remek min.', etc., with prices.

Table listing items such as '1 ruhára való fekete kamgarn, 120 széles, 5 m.', '1 teljes blouza való tiszta selyem', etc., with prices.

Minden vevő 10 korona rendelésre egy smyrna szőnyeget kap teljesen ingyen és egy életnagyságu krétarajz-arcképet.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

BUTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók úgy készpénzért, mint részletfizetésre... Budapest, VI., Teréz-körút 3.

LEGSZEBB... LEGJOBB... LEGOLCSÓBB. PAP LAN PAP LAN PAP LAN

ÖSSZEMAJTHATÓ VASÁGY... FACÉLSODRONY... 3KIVEMETŐ MATRAGGAL 10ft. ÁGYBETÉT 5ft.

GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárposáru gyáros, szőnyegek, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidék megrendelések pontosan eszközöltek, nem tetsző árúkat kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

SZÉPÍTŐSZER

Az egyedül létező valódi angol a Balassa-féle valódi angol UGORKA-TEJ, mely azonnal eltávolít minden szőplőt, májfoltot, pattanást, bőrártást...

Főszékhely: Balassa Kornél győgy-BUDAPEST. Kapható minden gyógyszerboltban, Főraktár Budapestben: Török József gyógyszerárúdnál, Király-u. 19. és Andrássy-ut 20.

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.

Motor- és kerékpár-gummit. Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb áron szállít vidékre is POLACSEK JÓZSEF és TSA szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. Budapest üzlet és raktár: VI., Andrássy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. Angol Tennis-labdák raktáron.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. A magyar távirati iroda szállítói. 295

Olcso KÁVÉ ÉS TEA

ARAK:

Table listing coffee and tea prices: 1 kl. Háztartási... 1.20, 1. Portorico... 1.30, 1. Kuba (finom)... 1.70, etc.

Különösen ajánlom naponta frissen pörkölt kávéimat. 1 kl Vegyes pörkölt kávé... 1.40, 1. Finom pörkölt... 1.60, 1. Kuba pörkölt... 1.80

Kávéhoz csomagolható:

Table listing coffee packaging prices: 1/4 kl Mandarin cs. kev... 1.60, 1/4 kl Mandarin cs. kev... 1.35, 1/4 kl Háztartási... 1.25, 1/4 kl Háztartási... 1.05, 1 csomag törmelék... 1.30

4/2 kilós postaszáknál (melyben több fajta is küldhető) már a vidékre is teljesen bérmentve és elvámolva küld.

Balogh László

kávé- és tea-kivittel üzlete BUDAPEST. Főüzlet és iroda: VII., Rottenbiller-utca 12. szám.

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendeléményt tesz, a saját arcképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy életnagyságu fényképet teljesen ingyen

készítünk kivételben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglaltatik, az önköltségünket, 1 forint 50 levet számítunk.

Az ipar 12 forint 1 darab összecukható vaságy acél-sodrony-betéttel, 3-résű matraccal és terítővel.

csodája! 12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fedorral és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.

Megrendelhető csak GICHNER TESTVÉREK BUDAPEST, Muzzeum-körút 27. Pa-lan- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutorraktár. Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Phonograph!!!

legszebb mulatság, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással

Kellner és Steiner

Király-utca 58. szám.

Képviselek kerestetnek.

Készít mindennemű olajfestményeket

üvegre, vászonra, fa- és vaslemeze a legizélsebb kivitelben, olcsó árakon.

KOMOR IGNÁC és TARSA, festő.

Budapest, VIII., Kender-utca 10. szám.

Vidéki megbízásokat fénykép után is lelkiismeretesen és legjobban eszközöl.

Rémi József

BUDAPEST, V., Dorottya-utca 6. sz.

Elsőrangú cipőáruház.

Főbszörösen bebizonyíthatólag bevált gyártmány

Legnagyobb raktár női, férfi- és gyermek-cipőkben.

Különlegesség sport-, utazó- és házicipőkben. Egyedüli elárúsítója leghíresebb amerikai cipőknek.

HANAN & SON New-York. Mérsékelt árak.

Rémi József

Budapest, Dorottya-utca 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Grossmann B. és Társa Erzsébet-körút 12. I 9. 14-16 forintért férföltönyök mérték után készíttetnek a legújabb és legdivatosabb szövetekből. (154) Telefonszám 12-11.

BUTOROK Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, úgy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körút 48. szám, Royallal szemben Buchinger I. butoriparosnál.

Budapestre utazók becses figyelmébe! FOGAK 2 forinttól és teljes fogsorokat rágásra heilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frittól. Amerikai fogműterem tulajdonos Kovács I. Károly-körút 9. (Gróf Hadik-palota) II. emelet. 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. Vasár- és ünnepnapokon is.